

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Чорноморський національний університет імені Петра Могили
Навчально-науковий медичний інститут
Кафедра фармації, фармакології, медичної, біоорганічної та біологічної хімії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор

ЧНУ ім. П. Могили

Котляр Ю.В.

« _____ » _____ 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ЕКОНОМІКА ФАРМАЦІЇ»

(нормативна навчальна дисципліна)

Галузь знань 22 «Охорона здоров'я»

Спеціальність 226 «Фармація, промислова фармація»

Розробники

В.о.завідувача кафедри розробника

Гарант освітньої програми

В.о. директора інституту

Т.в.о.директора ННІПО

Т.в.о.начальника НМВ

Шмалько О.О.

Москаленко О.С.

Ларичева О.М.

Шмалько О.О.

Терентьева Н.О.

Зуб К.М.

Шкірчак С.І.

Миколаїв – 2023

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показника	Характеристика дисципліни	
Найменування дисципліни	Організація та економіка фармації	
Галузь знань	22 «Охорона здоров'я»	
Спеціальність	226 «Фармація, промислова фармація»	
Спеціалізація (якщо є)		
Освітня програма	«Фармація»	
Рівень вищої освіти	Бакалавр	
Статус дисципліни	Нормативна	
Курс навчання	3	
Навчальний рік	2023-2024 н. р.	
Номер(и) семестрів (триместрів):	Денна форма	Заочна форма
	5	7, 8
Загальна кількість кредитів ЄКТС/годин	5,5 кредитів / 165 годин	
Структура курсу:	Денна форма	Заочна форма
	<ul style="list-style-type: none"> – лекції – практичні заняття – годин самостійної роботи студентів 	<ul style="list-style-type: none"> Всього – 165 годин 32 годин 48 годин 84 годин
Відсоток аудиторного навантаження	48%	12%
Мова викладання	українська	
Форма проміжного контролю (якщо є)	-	
Форма підсумкового контролю	Залік	

2. Пояснювальна записка

Програма з дисципліни «Організація та економіка фармації» для студентів спеціальності 226 Фармація, промислова фармація першого (бакалаврського) рівня складена відповідно до освітньої програми «Фармація» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 226 Фармація, промислова фармація. Дисципліна «Організація та економіка фармації» є нормативним компонентом освітньої програми.

Підгрунтям для засвоєння навчальної дисципліни «Організація та економіка фармації» є знання, отримані при вивченні професійно-орієнтованих дисциплін – маркетинг у фармації, стандартизація лікарських засобів, патентознавство, управління та редагування діяльності фармацевтичних підприємств, основи менеджменту у фармації та забезпечує формування таких професійних компетентностей:

1) загальні:

- ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професії.
- ЗК 4. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК 5. Вміння виявляти та вирішувати проблеми.
- ЗК 6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК 7. Здатність до міжособистісної взаємодії та командної роботи.
- ЗК 8. Здатність діяти соціально відповідально та громадянсько свідомо.
- ЗК 9. Здатність вчитися і бути сучасно навченим.

ЗК 10. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 11. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 13. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

2) *Фахові:*

ФК 1. Здатність використовувати законодавчу базу України та дотримуватися вимог належних практик щодо здійснення професійної діяльності.

ФК 2. Здатність здійснювати професійну діяльність згідно з вимогами санітарно-гігієнічного режиму, охорони праці, техніки безпеки та протипожежної безпеки.

ФК 3. Здатність застосовувати на практиці принципи фармацевтичної етики та деонтології, розуміти соціальні наслідки професійної діяльності.

ФК 4. Здатність проводити інформативну, санітарно-гігієнічну та санітарно-просвітницьку роботу серед населення.

ФК 5. Здатність надавати фармацевтичну допомогу споживачам фармацевтичних послуг.

ФК 6. Здатність організовувати забезпечення населення та лікувально-профілактичних закладів лікарськими засобами та товарами аптечного асортименту.

ФК 8. Здатність виконувати завдання щодо забезпечення якості (у тому числі контролю) лікарських засобів.

ФК 9. Здатність реалізовувати лікарські засоби та товари аптечного асортименту.

ФК 10. Здатність здійснювати організаційно-управлінську діяльність аптечними закладами та їх структурними підрозділами.

ФК 12. Здатність проводити дослідження у практичній професійній діяльності на відповідному рівні.

ФК 13. Здатність до оцінювання впливу навколишнього середовища, соціально-економічних та біологічних детермінант на стан здоров'я індивідуума.

3. Мета, завдання та результати вивчення дисципліни

Мета: формування у здобувачів вищої освіти системи знань про організаційно-економічні аспекти фармацевтичної діяльності у сучасних умовах.

Завдання: сприяти формуванню професійно необхідних знань, умінь та навичок відповідно до освітньої програми; забезпечити теоретичну базу для подальшого вивчення інших фармацевтичних та економічних дисциплін навчального плану; створити базу, яка визначає професійну компетентність та загальну ерудицію провізорів.

З метою формування зазначених компетенцій після вивчення дисципліни здобувач вищої освіти повинен оволодіти знаннями та вміннями вказаними у програмі.

Після вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти повинні **знати**:

- основні етапи розвитку історії розвитку фармації;
- принципи фармацевтичної етики та деонтології;
- основні нормативні документи з питань охорони здоров'я, функціонування аптечних (фармацевтичних) підприємств різних форм власності і господарювання;
- організацію діяльності аптечних закладів;
- порядок постачання аптечних установ;
- особливості забезпечення населення лікарськими засобами в сучасних умовах;
- правила виписування та порядок приймання рецептів;
- правила відпуску лікарських засобів з аптек;
- порядок здійснення контролю якості лікарських засобів в Україні;
- основні принципи організації системи фармацевтичної інформації;
- основні поняття фармакоеконіміки;
- порядок здійснення внутрішньогосподарського обліку та звітності;
- порядок проведення інвентаризації;
- порядок нарахування заробітної плати;
- сутність основних економічних показників торгівельної діяльності аптеки

Здобувачі вищої освіти повинні **вміти**:

- користуватися нормативною, довідковою, навчальною та науковою літературою для вирішення професійних задач;
- використовувати фармацевтичну інформацію в професійній діяльності;
- організовувати свою роботу на посадах, які можуть займати фармацевти в аптеках;
- здійснювати відпуск лікарських засобів населенню, лікувально-профілактичним та іншим закладам;
- дотримуватися норм фармацевтичної етики та деонтології під час виконання своїх посадових обов'язків;
- здійснювати приймання рецептів;
- контролювати якість лікарських засобів під час їх приймання, зберігання, виготовлення та відпуску;
- здійснювати відпуск лікарських засобів по рецептам та без рецептурний відпуск;
- здійснювати облік рецептури;
- організовувати свою роботу на посадах, які можуть займати фармацевти на аптечних складах (оптових фармацевтичних фірмах);
- вести облік робочого часу;
- вести внутрішньогосподарського облік операцій, пов'язаний з рухом товарно-матеріальних цінностей в аптечних закладах;
- проводити касові операції з застосуванням РРО;
- складати звітність структурних підрозділів аптеки та товарного звіту аптеки;
- проводити інвентаризацію товарно-матеріальних цінностей та відображати її результати в обліковій документації;
- аналізувати основні показники торгівельно-фінансової діяльності аптек.

Програмні результати навчання:

має знати та розуміти:

ПРН 2. Знання та розуміння з метою проектування майбутньої професійної діяльності з урахуванням її значущості для здоров'я людини та напрямків розвитку фармацевтичної галузі.

ПРН 3. Знання структури сучасної системи охорони здоров'я України; основ законодавства в системі охорони здоров'я і забезпечення санітарно-епідеміологічного благополуччя населення; основних нормативних та правових документів, що регламентують усі аспекти фармацевтичної діяльності.

ПРН 4. Знання та розуміння принципів організації фармацевтичної допомоги різним групам населення та категоріям хворих.

ПРН 5. Знання вимог до санітарно-гігієнічного та протиепідемічного режиму аптечних закладів та основ промислової асептики при виробництві ліків на фармацевтичних підприємствах; основ безпеки життєдіяльності та охорони праці.

ПРН 6. Знання та розуміння основ фармацевтичної етики та деонтології.

ПРН 7. Знання та розуміння принципів організації роботи та управління аптечними закладами та їх структурними підрозділами.

ПРН 10. Знання та розуміння різноманітних методів, зокрема сучасні інформаційні технології, для ефективного спілкування на професійному та соціальному рівнях.

застосування знань та розуміння (уміння):

ПРН 13. Аналізувати, планувати та здійснювати обмежені організаційні функції в управлінні: Державними органами з контролю якості лікарських засобів та ліцензування фармацевтичної діяльності; промисловими фармацевтичними підприємствами; аптечними закладами та їх структурними підрозділами, керуючись вимогами діючої законодавчої, нормативно-правової бази України та належних практик.

ПРН 14. Використовувати професійні знання та практичні навички в сфері професійної діяльності.

ПРН 16. Дотримуватись етичних і деонтологічних принципів взаємовідносин у професійній діяльності.

ПРН 17. Проводити заходи щодо забезпечення якості лікарських засобів на стадіях виготовлення, транспортування, зберігання і реалізації.

ПРН 19. Вміти використовувати інформаційні та комунікаційні технології у професійній галузі, що потребує оновлення та інтеграції знань. Використовувати інформаційно-комунікаційні технології в сфері професійної діяльності.

ПРН 23. Виготовляти лікарські засоби з урахуванням особливостей технологічного процесу в умовах аптек.

ПРН 27. Проводити розрахунки зі споживачами лікарських засобів відповідно до вимог законодавчих актів України.

ПРН 28. Проводити дослідження різних процесів фармацевтичної діяльності, складність яких відповідає певному рівню виконуваних функцій.

ПРН 30. Розуміти і реалізовувати свої соціальні та громадські права та обов'язки. Формувати свою громадянську та соціальну позицію. Відповідати за свою громадянську позицію та діяльність.

ПРН 31. Розуміти сучасні методи аналізу та планування торгівельно-фінансової діяльності, організації системи обліку і звітності аптечних установ та фармацевтичних компаній.

4. Програма навчальної дисципліни

Денна форма:

№	Теми	Лекції	Практ.	Самост. роб.
1	ТЕМА 1. Основні принципи організації фармацевтичного забезпечення населення. Національна лікарська (фармацевтична) політика.	2	2	5
2	ТЕМА 2. Організація роботи оптової фармацевтичної фірми, аптечного складу.	2	2	5
3	ТЕМА 3. Організація діяльності аптек як закладів охорони здоров'я згідно вимог Належної аптечної практики (GPP)	2	2	4
4	ТЕМА 4. Організація роботи аптеки з товарними запасами.	2	2	4
5	ТЕМА 5. Організація безрецептурного відпуску ліків.	2	2	4
6	ТЕМА 6. Організація рецептурного відпуску.	2	2	4
7	ТЕМА 7. Правила таксування вартості екстемпоральних лікарських препаратів. Правила відпуску ліків з аптеки.	2	2	4
8	ТЕМА 8. Правила виписування рецептів, зберігання в аптеках та відпуску лікарських засобів, що містять наркотичні, психотропні речовини та прекурсори.	2	2	4
9	ТЕМА 9. Організація фармацевтичного забезпечення населення в умовах медичного страхування. Спеціалізовані аптеки.	2	2	4
10.	ТЕМА 10. Організація системи контролю якості ліків та фармацевтичних товарів.	2	2	4
11.	ТЕМА 11. Організація системи обліку та звітності у аптеках (фармацевтичних фірмах). Бухгалтерський баланс як елемент господарського обліку в аптеці (фармацевтичній фірмі).	2	2	4
12.	ТЕМА 12. Облік руху товару у аптеках (фармацевтичних фірмах).	-	4	4

13.	ТЕМА 13. Облік руху інших ТМЦ. Облік основних засобів та нематеріальних активів у аптеках (фармацевтичних фірмах).	2	2	4
14.	ТЕМА 14. Облік руху грошових коштів у аптеках (фармацевтичних фірмах).	2	2	4
15.	ТЕМА 15. Організація інвентаризації товарно-матеріальних цінностей у аптеках (фармацевтичних фірмах).	-	2	4
16.	ТЕМА 16. Форми та системи оплати праці та організація обліку заробітної плати у аптеках (фармацевтичних фірмах).	2	4	4
17.	ТЕМА 17. Основні принципи й методи формування системи цін на лікарські засоби	-	4	4
18.	ТЕМА 18. Первинна внутрішньогосподарська звітність аптек (фармацевтичних фірм).	-	4	5
19.	ТЕМА 19. Оподаткування аптек (фармацевтичних фірм). Податкова звітність.	2	2	5
20.	ТЕМА 20. Поняття «доходи» і «витрати» в господарській діяльності аптек (фармацевтичних фірм). Характеристика економічних показників торгово-фінансової діяльності аптек та фармацевтичних фірм.	2	2	4
	Всього за курсом	32	48	84

Заочна форма:

№	Теми	Лекції	Практ.	Самост. работ.
1	ТЕМА 1. Основні принципи організації фармацевтичного забезпечення населення. Національна лікарська (фармацевтична) політика.	-	-	10
2	ТЕМА 2. Організація роботи оптової фармацевтичної фірми, аптечного складу.	2	2	6
3	ТЕМА 3. Організація діяльності аптек як закладів охорони здоров'я згідно вимог Належної аптечної практики (GPP)	2	-	6
4	ТЕМА 4. Організація роботи аптеки з товарними запасами.	-	-	10
5	ТЕМА 5. Організація безрецептурного відпуску ліків.	-	-	10
6	ТЕМА 6. Організація рецептурного відпуску.	-	-	9
7	ТЕМА 7. Правила таксування вартості екстемпоральних лікарських препаратів. Правила відпуску ліків з аптеки.	2	-	6
8	ТЕМА 8. Правила виписування рецептів, зберігання в аптеках та відпуску лікарських засобів, що містять наркотичні, психотропні речовини та прекурсори.	-	2	6
9	ТЕМА 9. Організація фармацевтичного забезпечення населення в умовах медичного страхування. Спеціалізовані аптеки.	-	-	7
10.	ТЕМА 10. Організація системи контролю якості ліків та фармацевтичних товарів.	2	-	6

11.	ТЕМА 11. Організація системи обліку та звітності у аптеках (фармацевтичних фірмах). Бухгалтерський баланс як елемент господарського обліку в аптеці (фармацевтичній фірмі).	-	2	7
12.	ТЕМА 12. Облік руху товару у аптеках (фармацевтичних фірмах).	2	-	6
13.	ТЕМА 13. Облік руху інших ТМЦ. Облік основних засобів та нематеріальних активів у аптеках (фармацевтичних фірмах).	-	-	7
14.	ТЕМА 14. Облік руху грошових коштів у аптеках (фармацевтичних фірмах).	-	-	9
15.	ТЕМА 15. Організація інвентаризації товарно-матеріальних цінностей у аптеках (фармацевтичних фірмах).	-	-	6
16.	ТЕМА 16. Форми та системи оплати праці та організація обліку заробітної плати у аптеках (фармацевтичних фірмах).	2	-	6
17.	ТЕМА 17. Основні принципи й методи формування системи цін на лікарські засоби	-	2	7
18.	ТЕМА 18. Первинна внутрішньогосподарська звітність аптек (фармацевтичних фірм).	-	-	7
19.	ТЕМА 19. Оподаткування аптек (фармацевтичних фірм). Податкова звітність.	-	-	7
20.	ТЕМА 20. Поняття «доходи» і «витрати» в господарській діяльності аптек (фармацевтичних фірм). Характеристика економічних показників торгово-фінансової діяльності аптек та фармацевтичних фірм.	-	-	7
	Всього за курсом	12	8	145

5. Зміст навчальної дисципліни Денна форма

5.1. План лекцій

№	Тема заняття / план
1	<p>ТЕМА 1. Основні принципи організації фармацевтичного забезпечення населення. Національна лікарська (фармацевтична) політика.</p> <p>Фармацевтична галузь у макроекономічному комплексі країн. Основні завдання функціонування фармацевтичної галузі у країнах з різним станом розвитку економіки. Соціально-економічне значення фармацевтичної діяльності. Поняття фармацевтичне забезпечення, фармацевтична допомога, фармацевтична послуга. Міжнародні організації, що регулюють фармацевтичну діяльність на макроекономічному рівні (Всесвітня організація охорони здоров'я ВООЗ; Міжнародна фармацевтична федерація МФФ; Всесвітня торгова організація ВТО; Європейське співтовариство ЄС). Значення діяльності міжнародних організацій у розробці програм гармонізації законодавчої бази, організаційних принципів, систем управління фармації різних країн світу. Проблеми інтеграції фармацевтичної галузі. Міжнародні стандарти, що регламентують фармацевтичну діяльність: - Належна клінічна практика (Good Clinical Practice GCP); - Належна лабораторна практика (Good Laboratory Practice GLP); - Належна виробнича практика (Good Manufacturing Practice GMP); - Належна дистрибуторська практика (Good Distribution Practice GDP); - Належна аптечна практика (Good Pharmaceutical Practice GPP). Сутність та значення міжнародних стандартів у організації якісної</p>

	<p>фармацевтичної допомоги. Національна лікарська (фармацевтична) політика (НЛ(Ф)П): головні цілі. Роль ВООЗ у формуванні Національних програм охорони здоров'я. Завдання, основні принципи створення, порядок впровадження НЛ(Ф)П в Україні та інших країнах світу. Організаційна структура фармацевтичної галузі та її державне регулювання в Україні, рівні управління. Законодавчо-нормативна база, що регламентує фармацевтичну діяльність в Україні. Організація ліцензування фармацевтичної діяльності у країнах ЄС, США, інших країнах. Міжнародні вимоги та норми ЄС до фармацевтичної діяльності. Особливості ліцензування фармацевтичної діяльності в Україні. Ліцензійні умови провадження діяльності, пов'язаної з виробництвом, оптовою та роздрібною реалізацією лікарських засобів. Кваліфікаційні вимоги до фармацевтичного персоналу. Характеристика регулюючих переліків ліків у Національних системах охорони здоров'я, їх соціально-економічне значення. Порядок формування Національного переліку життєво необхідних (основних) лікарських засобів згідно з вимогами ВООЗ. Проблема функціонування регулюючих переліків у вітчизняній системі охорони здоров'я.</p>
2	<p>ТЕМА 2. Організація роботи оптової фармацевтичної фірми, аптечного складу. Організація оптової торгівлі ЛЗ та товарами аптечного асортименту. Ліцензійні умови провадження господарської діяльності з оптової торгівлі лікарськими засобами. Належна практика дистрибуції (Good Distribution Practice GDP). Оптова фармацевтична фірма та аптечний склад (база) завдання, функції, організаційна структура. Приймальний відділ функції та завдання, штат. Порядок приймання товарів та організація контролю якості лікарських засобів, що надходять до аптечного складу (бази). Відділи зберігання. Отримання товарів, їх облік, підготовка товарів до передавання у відділ експедиції. Управління розподілом товару. Основи логістики. Організація постачання аптек.</p>
3	<p>ТЕМА 3. Організація діяльності аптек як закладів охорони здоров'я згідно вимог Належної аптечної практики (GPP). Планування розвитку та розміщення аптечної мережі. Перспективи та проблеми розвитку аптечної мережі в умовах ринкової економіки. Організація роботи аптек (фармацевтичних фірм) різних форм власності та господарювання в умовах ринку. Аптека як заклад охорони здоров'я та як підприємство. Основні завдання та функції аптеки. Класифікація аптек. Спеціалізація аптечних закладів. Організаційна структура, обладнання та устаткування, приміщення аптек. Штат аптеки. Матеріальна відповідальність працівників аптек, її види, юридична база й документальне оформлення.</p>
4	<p>ТЕМА 4. Організація роботи аптеки з товарними запасами. Відділ запасів у організаційній структурі аптеки. Завдання та функції відділу, штат. Належна практика закупівель (Good Pharmaceutical Procurement Practice GPPP). Методики визначення оптимального товарного запасу та складання графіку закупівлі. Визначення поточної потреби ЛЗ. Організація замовлення лікарських засобів, оформлення відповідної документації. Організація приймання товару. Належна практика зберігання (Good Storage Practice GSP). Організація зберігання лікарських засобів та товарів аптечного асортименту відповідно до вимог нормативної документації. Особливості зберігання наркотичних лікарських засобів, психотропних речовин та прекурсорів. Відпуск товарів відділам та структурним підрозділам аптеки, лікувально-профілактичним та іншим закладам. Організація внутрішньоаптечного виробництва ліків. Виготовлення внутрішньоаптечної заготовки (ВАЗ). Облік лабораторно-фасувальних робіт.</p>
5	<p>ТЕМА 5. Організація безрецептурного відпуску ліків. Класифікація лікарських засобів у світовій фармацевтичній практиці. Загальні вимоги до класифікацій та види класифікацій лікарських засобів. АТС класифікаційна система, її структура, та науково-практичне значення, недоліки. Назви лікарських засобів, що використовуються у медичній та фармацевтичній практиці. Порядок організації рецептурного відпуску ліків</p>

	у країнах ЄС, Україні та інших країнах світу. Критерії віднесення ліків до рецептурного та безрецептурного переліків згідно з Директивою ЄС 92/26/ЄС Про визначення категорій лікарських препаратів для людини. Проблеми організації рецептурного та безрецептурного відпуску ліків в Україні. Законодавча база, що регламентує рецептурний та безрецептурний відпуск ліків в Україні. Організація безрецептурного відпуску в Україні, країнах ЄС та ін. ОТС- препарати. Вимоги до безрецептурних препаратів. Права та обов'язки провізора з відпуску ліків без рецептів. Організація фармацевтичної опіки. Концепція відповідального самостійного лікування передумови виникнення, сутність, значення. Відповідальне самолікування як сучасна форма взаємовідносин між пацієнтом та провізором.
6	ТЕМА 6. Організація рецептурного відпуску. Рецепт визначення, види, функції. Оснащення приміщень та робочих місць провізорів з приймання рецептів та відпуску лікарських засобів. Значення рецептури за умов впровадження в Україні медичного страхування. Загальні правила виписування рецептів. Форми рецептурних бланків, порядок їх оформлення. Особливості оформлення та порядок приймання рецептів, що містять отруйні, наркотичні засоби, прекурсори, психотропні, сильнодіючі засоби. Правила відпуску лікарських засобів з аптек. Особливості оформлення ліків, що містять отруйні, наркотичні (психотропні) речовини. Особливості відпуску наркотичних лікарських засобів амбулаторним хворим України. Групи амбулаторних хворих та категорії населення, яким гарантовані пільги та безоплатний відпуск ЛЗ. Особливості оформлення пільгових та безоплатних рецептів. Терміни дії рецептів та зберігання їх у аптеці. Загальні вимоги до оформлення ліків, що виготовлені в умовах аптеки. Порядок утилізації рецептурних бланків. Законодавчо-нормативна база, що регламентує предметно-кількісний облік лікарських засобів у аптеках. Перелік препаратів, що підлягають предметно-кількісному обліку. Особливості предметно-кількісного обліку лікарських засобів. Організація предметно-кількісного обліку у аптеках та лікувально-профілактичних закладах.
7	ТЕМА 7. Правила таксування вартості екстемпоральних лікарських препаратів. Правила відпуску ліків з аптеки. Тариф за виготовлення ліків як історична та соціально-економічна категорії. Значення Таха laborum, визначення та структура. Методика визначення тарифів за виготовлення лікарських форм. Облік тарифів за виготовлення та фасування ліків та фармацевтичних товарів. Правила таксування вартості різних лікарських прописів (розчинів, порошоків, супозиторіїв, настоїв та відварів, мазей, рідких лікарських форм прописаних у вигляді крапель та ін.). Значення рецептури як важливого показника роботи аптеки. Структура рецептури. Значення обліку рецептури у організації діяльності аптеки. Облік рецептів на ліки індивідуального виготовлення. Облік рецептів на готові лікарські засоби. Особливості обліку рецептів та порядок оплати вартості лікарських препаратів, що виписуються на пільгових умовах та безоплатно.
8	ТЕМА 8. Правила виписування рецептів, зберігання в аптеках та відпуску лікарських засобів, що містять наркотичні, психотропні речовини та прекурсори. Класифікація наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів. Регулювання та контроль обігу контрольованих речовин на міжнародному рівні. Конвенції ООН. Державне регулювання обігу наркотичних лікарських засобів, психотропних речовин та прекурсорів. Порядок ліцензування господарської діяльності з розроблення, виробництва, виготовлення, зберігання, перевезення, придбання, пересилання, ввезення, вивезення, відпуску, знищення наркотичних лікарських засобів, психотропних речовин та прекурсорів, а також спеціальних рецептурних бланків форми 3. Типові вимоги з техніки укріплення й оснащення приміщень для зберігання наркотичних (психотропних) ЛЗ та спеціальних рецептурних бланків. Особливості перевезення наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів. Організація обігу наркотичних (психотропних) лікарських засобів та спеціальних рецептурних

	<p>бланків форми 3 у державних та комунальних аптечних складах та базах: правила придбання, приймання, зберігання, відпуску й обліку. Організація обігу наркотичних (психотропних) лікарських засобів у аптеках. Правила відпуску наркотичних (психотропних) лікарських засобів амбулаторних хворим. Особливості зберігання, обліку та утилізації спеціальних рецептурних бланків 3. Контроль за збереженістю документації та відповідальність посадових осіб аптеки та аптечного складу (бази). Організація проведення утилізації та знищення неякісних лікарських засобів, до складу яких входять наркотичні (психотропні) речовини, прекурсори. Відповідальність за порушення встановлених правил обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів.</p>
9	<p>ТЕМА 9. Організація фармацевтичного забезпечення населення в умовах медичного страхування. Спеціалізовані аптеки. Ознаки спеціалізації аптек. Організація роботи аптек лікувально-профілактичного закладу (ЛПЗ) і міжлікарняної аптеки. Особливості завдань, функцій, приміщень, устаткування аптеки ЛПЗ і міжлікарняних аптек. Особливості виписування вимог та виготовлення лікарських форм в аптеках для стаціонарних хворих. Вимоги санітарного режиму до виготовлення ліків в асептичних умовах. Вимоги санітарного режиму до приміщення для одержання води очищеної. Вимоги санітарного режиму до приміщення для одержання води для ін'єкцій. Вимоги санітарного режиму до виготовлення нестерильних лікарських форм. Вимоги до рецептурної скляної посуду, корків. Порядок зберігання та обліку наркотичних, психотропних лікарських засобів та прекурсорів в аптеках ЛПЗ. Порядок отримання та обліку рецептурних бланків форми 3 в ЛПЗ. Що саме підлягає предметно-кількісному обліку в ЛПЗ? Порядок постачання ЛПЗ лікарськими засобами і виробами медичного призначення. Контроль за раціональним використанням і зберіганням лікарських засобів у відділеннях і кабінетах лікувально-профілактичних установ. Порядок взаєморозрахунків між лікувальним закладом і аптекою. Порядок організації, завдання і функції ЦРА. Керування ЦРА. Функціональні обов'язки завідувача ЦРА. Положення про старшого провізора. Положення про провізорааналітика. Керування підвідомчими аптечними закладами і контроль їх діяльністю. Організація постачання відомчих аптек товарами аптечного асортименту. Організація контрольно-ревізійної роботи, яку проводить ЦРА. Медичне страхування як механізм державного регулювання фармацевтичної діяльності, що забезпечує доступність ЛЗ та фармацевтичної допомоги населенню. Принципи та функції медичного страхування як галузі страхової діяльності. Основні типи моделей медичного страхування. Нормативно-правова база, що регулює обов'язкове та добровільне медичне страхування в Україні. Механізми відшкодування витрат лікарських засобів у країнах ЄС та світу. Особливості фармацевтичного забезпечення й реімбурсації в умовах впровадження обов'язкового медичного страхування в Україні. Характеристика ринку добровільного медичного страхування в Україні, його проблеми та перспективи розвитку.</p>
10	<p>ТЕМА 10. Організація системи контролю якості ліків та фармацевтичних товарів. Організація контролю якості ліків та фармацевтичних товарів у країнах ЄС, США. Стандартизація та сертифікація фармацевтичної продукції. Стандарти сімейства ISO Міжнародні програми ВООЗ та державна політика щодо боротьби з обігом незареєстрованих, фальсифікованих, субстандартних препаратів. Законодавча база, організаційна структура, рівні управління державної системи контролю якості в Україні. Порядок реєстрації ліків в Україні. Державний реєстр лікарських засобів та виробів медичного призначення (ВМП). Організація контролю якості ліків та фармацевтичних товарів на регіональному рівні. Функції територіальних державних інспекцій з контролю якості лікарських засобів та контрольно-аналітичних лабораторій. Поняття аналітично-нормативна документація, сертифікат якості виробника, сертифікат лабораторного аналізу (висновок щодо якості). Зміст та</p>

	<p>призначення сертифікатів, порядок їх зберігання. Організація інспектування підприємств та закладів фармацевтичної галузі. Організація вхідного контролю якості ліків та фармацевтичних товарів на аптечних складах (базах), оптових фірмах, у аптечних закладах (фармацевтичних фірмах). Методика проведення, документальне оформлення результатів вхідного контролю. Права та обов'язки уповноваженої особи. Завдання внутрішньо аптечного контролю якості ліків. Організація внутрішньо аптечного контролю. Попереджувальні заходи, що проводяться у аптеці для запобігання браку при виготовленні ліків. Гарантування та оцінка якості лікарських засобів. Форми внутрішньо аптечного контролю якості лікарських препаратів. Особливі вимоги до контролю якості ін'єкційних розчинів та лікарських форм для немовлят. Облік результатів внутрішньо аптечного контролю ліків.</p>
11	<p>ТЕМА 11. Організація системи обліку та звітності у аптеках (фармацевтичних фірмах). Бухгалтерський баланс як елемент господарського обліку в аптеці (фармацевтичній фірмі). Фармаекономіка як інтегральна наука. Передумови виникнення фармаекономіки як самостійної науки. Роль та місце фармаекономіки у системі наукового знання, її зв'язок з іншими галузями знань. Предмет, об'єкти, методи досліджень фармаекономіки. Принципи та механізми фармаекономічних досліджень та впровадження їх результатів у практику охорони здоров'я. Поняття макро- та мікроекономіки. Характеристика економічних показників торгово-фінансової діяльності аптек та фармацевтичних фірм. Основні напрямки оптимізації діяльності аптечних закладів, фармацевтичних фірм різних форм власності та господарювання в умовах ринкової економіки. Значення законодавчого та нормативного регулювання у системі обліку та звітності підприємств. Предмет, об'єкти та методи бухгалтерського обліку. Вимоги до бухгалтерського обліку. Положення (стандарти) бухгалтерського обліку. Значення бухгалтерського обліку як інформаційної системи на макро- та мікроекономічному рівні. Бухгалтерські рахунки класифікація, структура. Поняття про кореспонденцію рахунків. Прості та складні бухгалтерські проводки. Характеристика журнально-ордерної форми ведення бухгалтерського обліку. Порядок ведення журналів-ордерів, оборотних відомостей за аналітичними та синтетичними рахунками, Головної книги. Актуальність впровадження автоматизованих систем у діяльність аптечних мереж. Характеристика сучасних вимог до технічного забезпечення роботи аптек в умовах автоматизації. Організація раціонального програмного забезпечення роботи аптек та фармацевтичних фірм. Організація звітності у програмних автоматизованих системах. Оптимізація роботи з товарами аптечного асортименту. Управління товарними запасами в умовах автоматизації. Електронний документообіг.</p>
12	<p>ТЕМА 13. Облік руху інших ТМЦ. Облік основних засобів та нематеріальних активів у аптеках (фармацевтичних фірмах). Облік руху інших активів. Облік тари. Облік лікарської рослинної сировини: порядок приймання від населення, документальне оформлення. Облік допоміжних матеріалів. Класифікація основних засобів. Нематеріальні активи. Облік надходження та руху основних засобів. Оцінка вартості основних засобів. Первинна, відновна, залишкова вартість основних засобів. Первинні документи управлінського обліку основних засобів. Амортизаційні відрахування, їх розрахунок та облік.</p>
13	<p>ТЕМА 14. Облік руху грошових коштів у аптеках (фармацевтичних фірмах). Грошові кошти та їх еквіваленти у структурі оборотних засобів аптеки (фармацевтичної фірми). Завдання й значення обліку грошових коштів. Форми первинних документів з обліку касових операцій. Відповідальність та обов'язки касира. Правила проведення розрахунків зі споживачами. Реєстратори розрахункових операцій (РРО). Звітність оператора РРО. Порядок здавання виручки у банк. Встановлення ліміту каси. Контроль за дотриманням касової дисципліни. Інвентаризація каси. Відповідальність за порушення встановленого законодавством порядку розрахунків. Організація роботи з банком. Види банківських рахунків. Розрахунково-платіжні документи. Інвентаризація</p>

	<p>безготівкових розрахунків. Порядок здавання виручки у банк. Встановлення ліміту каси. Контроль за дотриманням касової дисципліни. Інвентаризація каси. Відповідальність за порушення встановленого законодавством порядку розрахунків. Дебіторська та кредиторська заборгованість, її аналіз та оптимізація.</p>
14	<p>ТЕМА 16. Форми та системи оплати праці та організація обліку заробітної плати у аптеках (фармацевтичних фірмах). Характеристика законодавчої бази, що регулює трудові відносини. Документальне оформлення руху кадрів у аптеках. Форми та системи оплати праці аптекних працівників. Показники з праці та заробітної плати, їх визначення. Критерії встановлення посадових окладів та надбавок. Структура та характеристика фонду заробітної плати (основна, додаткова, інші виплати). Структура та характеристика фонду робочого часу. Проблеми нормування праці аптекних працівників. Методики планування штатної чисельності працівників аптеки (фармацевтичної фірми). Класифікація штату аптеки (фармацевтичної фірми). Організація обліку праці та заробітної плати. Гарантійні та компенсаційні виплати. Порядок обчислення різних видів виплат: зарплати основної, преміальних, відпускних, у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю, у зв'язку з вагітністю та пологами, за роботу у святкові дні, нічний час, понаднормову працю. Обов'язкові утримання з сукупного доходу громадян (податку з доходу фізичних осіб, внесків до загально-обов'язкових фондів). Відрахування від фонду заробітної плати підприємства. Основні показники, що визначають продуктивність праці аптекних працівників. Порядок розрахунку середньооблікової кількості працівників. Ефективність використання фонду заробітної плати. Відрахування від фонду заробітної плати до фонду соціального страхування, фонду зайнятості, пенсійного фонду та фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві. Організація комплексу заходів, спрямованих на підвищення продуктивності праці аптекних працівників.</p>
15	<p>ТЕМА 19. Оподаткування аптек (фармацевтичних фірм). Податкова звітність. Податкова система України. Законодавчо-нормативна база оподаткування. Роль та функції податків у суспільстві. Характеристика податків як соціально-економічної категорії. Класифікація податків та зборів (обов'язкових платежів) за різними критеріями. Загальнодержавні та місцеві податки. Прямі й непрямі податки. Елементи податків (суб'єкт та об'єкт, джерело податку, податкова ставка). Податкова звітність: форми документів, порядок оформлення та подання. Оподаткування юридичних та фізичних осіб. Порядок оподаткування прибутку аптек (фармацевтичних фірм). Методика визначення суми прибутку, що підлягає оподаткуванню. Поняття «валових доходів» та «валових витрат». Податок з доходу фізичних осіб: податкова база, податкова ставка. Податки у системі соціального страхування. Характеристика непрямих податків (податок на додану вартість, акцизний збір). особливості визначення ПДВ при реалізації лікарських засобів та виробів медичного призначення у аптеках, фармацевтичних фірмах. Спрощена система оподаткування, обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва. Податкові пільги як важливий механізм державного регулювання економіки та соціальної сфери. Податковий аудит: мета, сутність, особливості проведення. Перевірка повноти та своєчасності сплати платежів та зборів до бюджету, правильності складання відповідної документації.</p>
16	<p>ТЕМА 20. Поняття «доходи» і «витрати» в господарській діяльності аптек (фармацевтичних фірм). Характеристика економічних показників торгово-фінансової діяльності аптек та фармацевтичних фірм. Характеристика економічних показників торгово-фінансової діяльності аптек та фармацевтичних фірм. Характеристика та соціально-економічне значення товарообігу як найважливішого показника торгово-фінансової діяльності аптек. Структура товарообігу та впливові чинники. Методики розрахунку роздрібного, оптового та загального товарообігу. Аналіз товарообігу у співставлених та діючих цінах. Товарні запаси у структурі господарських засобів аптеки (фармацевтичної фірми). Характеристика та класифікація товарних запасів.</p>

<p>Поняття норматив товарних запасів. Методики розрахунку нормативу товарних запасів. Значення управління товарними запасами в умовах ринку. Економічні розрахунки нормативу грошових коштів, інших ТМЦ (допоміжних матеріалів, лікарської рослинної сировини, тари, малоцінних та швидкозношуваних предметів). Поняття витрат виробництва та обігу як економічної категорії. П(С)БО 16 Витрати. Класифікація витрат за різними критеріями. Фактори, що впливають на суму та рівень витрат. Витрати, що враховуються при визначенні собівартості реалізованої продукції. Організація комплексу заходів, спрямованих на зниження витрат аптек (фармацевтичних фірм). Характеристика, економічні розрахунки торгових накладень. Фактори, що впливають на суму та рівень торгових накладень. Прибуток та рентабельність аптек (фармацевтичних фірм). Розподіл та використання прибутку. Чинники, що впливають на величину економічних показників. П(С)БО 15 Доходи. Визначення результатів торгово-фінансової діяльності аптек (фармацевтичних фірм) згідно з П(С)БО 3 Звіт про фінансові результати.</p>
--

5.2. План практичних занять

№	Тема заняття / план
1	<p>ТЕМА 1. Основні принципи організації фармацевтичного забезпечення населення. Національна лікарська (фармацевтична) політика.</p> <p>Фармацевтична галузь у макроекономічному комплексі країн. Основні завдання функціонування фармацевтичної галузі у країнах з різним станом розвитку економіки. Соціально-економічне значення фармацевтичної діяльності. Поняття фармацевтичне забезпечення, фармацевтична допомога, фармацевтична послуга. Міжнародні організації, що регулюють фармацевтичну діяльність на макроекономічному рівні (Всесвітня організація охорони здоров'я ВООЗ; Міжнародна фармацевтична федерація МФФ; Всесвітня торгова організація ВТО; Європейське співтовариство ЄС). Значення діяльності міжнародних організацій у розробці програм гармонізації законодавчої бази, організаційних принципів, систем управління фармації різних країн світу. Проблеми інтеграції фармацевтичної галузі. Міжнародні стандарти, що регламентують фармацевтичну діяльність: - Належна клінічна практика (Good Clinical Practice GCP); - Належна лабораторна практика (Good Laboratory Practice GLP); - Належна виробнича практика (Good Manufacturing Practice GMP); - Належна дистрибуторська практика (Good Distribution Practice GDP); - Належна аптечна практика (Good Pharmaceutical Practice GPP). Сутність та значення міжнародних стандартів у організації якісної фармацевтичної допомоги. Національна лікарська (фармацевтична) політика (НЛ(Ф)П): головні цілі. Роль ВООЗ у формуванні Національних програм охорони здоров'я. Завдання, основні принципи створення, порядок впровадження НЛ(Ф)П в Україні та інших країнах світу. Організаційна структура фармацевтичної галузі та її державне регулювання в Україні, рівні управління. Законодавчо-нормативна база, що регламентує фармацевтичну діяльність в Україні. Організація ліцензування фармацевтичної діяльності у країнах ЄС, США, інших країнах. Міжнародні вимоги та норми ЄС до фармацевтичної діяльності. Особливості ліцензування фармацевтичної діяльності в Україні. Ліцензійні умови провадження діяльності, пов'язаної з виробництвом, оптовою та роздрібною реалізацією лікарських засобів. Кваліфікаційні вимоги до фармацевтичного персоналу. Характеристика регулюючих переліків ліків у Національних системах охорони здоров'я, їх соціально-економічне значення. Порядок формування Національного переліку життєво необхідних (основних) лікарських засобів згідно з вимогами ВООЗ. Проблема функціонування регулюючих переліків у вітчизняній системі охорони здоров'я.</p>
2	<p>ТЕМА 2. Організація роботи оптової фармацевтичної фірми, аптечного складу.</p>

	<p>Організація оптової торгівлі ЛЗ та товарами аптечного асортименту. Ліцензійні умови провадження господарської діяльності з оптової торгівлі лікарськими засобами. Належна практика дистрибуції (Good Distribution Practice GDP). Оптова фармацевтична фірма та аптечний склад (база) завдання, функції, організаційна структура. Приймальний відділ функції та завдання, штат. Порядок приймання товарів та організація контролю якості лікарських засобів, що надходять до аптечного складу (бази). Відділи зберігання. Отримання товарів, їх облік, підготовка товарів до передавання у відділ експедиції. Управління розподілом товару. Основи логістики. Організація постачання аптек.</p>
3	<p>ТЕМА 3. Організація діяльності аптек як закладів охорони здоров'я згідно вимог Належної аптечної практики (GPP). Планування розвитку та розміщення аптечної мережі. Перспективи та проблеми розвитку аптечної мережі в умовах ринкової економіки. Організація роботи аптек (фармацевтичних фірм) різних форм власності та господарювання в умовах ринку. Аптека як заклад охорони здоров'я та як підприємство. Основні завдання та функції аптеки. Класифікація аптек. Спеціалізація аптечних закладів. Організаційна структура, обладнання та устаткування, приміщення аптек. Штат аптеки. Матеріальна відповідальність працівників аптек, її види, юридична база й документальне оформлення.</p>
4	<p>ТЕМА 4. Організація роботи аптеки з товарними запасами. Відділ запасів у організаційній структурі аптеки. Завдання та функції відділу, штат. Належна практика закупівель (Good Pharmaceutical Procurement Practice GPPP). Методики визначення оптимального товарного запасу та складання графіку закупівлі. Визначення поточної потреби ЛЗ. Організація замовлення лікарських засобів, оформлення відповідної документації. Організація приймання товару. Належна практика зберігання (Good Storage Practice GSP). Організація зберігання лікарських засобів та товарів аптечного асортименту відповідно до вимог нормативної документації. Особливості зберігання наркотичних лікарських засобів, психотропних речовин та прекурсорів. Відпуск товарів відділам та структурним підрозділам аптеки, лікувальнопрофілактичним та іншим закладам. Організація внутрішньоаптечного виробництва ліків. Виготовлення внутрішньоаптечної заготовки (ВАЗ). Облік лабораторно-фасувальних робіт.</p>
5	<p>ТЕМА 5. Організація безрецептурного відпуску ліків. Класифікація лікарських засобів у світовій фармацевтичній практиці. Загальні вимоги до класифікацій та види класифікацій лікарських засобів. АТС класифікаційна система, її структура, та науково-практичне значення, недоліки. Назви лікарських засобів, що використовуються у медичній та фармацевтичній практиці. Порядок організації рецептурного відпуску ліків у країнах ЄС, Україні та інших країнах світу. Критерії віднесення ліків до рецептурного та безрецептурного переліків згідно з Директивою ЄС 92/26/ЄС Про визначення категорій лікарських препаратів для людини. Проблеми організації рецептурного та безрецептурного відпуску ліків в Україні. Законодавча база, що регламентує рецептурний та безрецептурний відпуск ліків в Україні. Організація безрецептурного відпуску в Україні, країнах ЄС та ін. ОТС- препарати. Вимоги до безрецептурних препаратів. Права та обов'язки провізора з відпуску ліків без рецептів. Організація фармацевтичної опіки. Концепція відповідального самостійного лікування передумови виникнення, сутність, значення. Відповідальне самолікування як сучасна форма взаємовідносин між пацієнтом та провізором.</p>
6	<p>ТЕМА 6. Організація рецептурного відпуску. Рецепт визначення, види, функції. Оснащення приміщень та робочих місць провізорів з приймання рецептів та відпуску лікарських засобів. Значення рецептури за умов впровадження в Україні медичного страхування. Загальні правила виписування рецептів. Форми рецептурних бланків, порядок їх оформлення. Особливості оформлення та порядок приймання рецептів, що містять отруйні, наркотичні засоби, прекурсори, психотропні, сильнодіючі засоби.</p>

	<p>Правила відпуску лікарських засобів з аптек. Особливості оформлення ліків, що містять отруйні, наркотичні (психотропні) речовини. Особливості відпуску наркотичних лікарських засобів амбулаторним хворим України. Групи амбулаторних хворих та категорії населення, яким гарантовані пільги та безоплатний відпуск ЛЗ. Особливості оформлення пільгових та безоплатних рецептів. Терміни дії рецептів та зберігання їх у аптеці. Загальні вимоги до оформлення ліків, що виготовлені в умовах аптеки. Порядок утилізації рецептурних бланків. Законодавчо-нормативна база, що регламентує предметно-кількісний облік лікарських засобів у аптеках. Перелік препаратів, що підлягають предметно-кількісному обліку. Особливості предметно-кількісного обліку лікарських засобів. Організація предметно-кількісного обліку у аптеках та лікувально-профілактичних закладах.</p>
7	<p>ТЕМА 7. Правила таксування вартості екстемпоральних лікарських препаратів. Правила відпуску ліків з аптеки. Тариф за виготовлення ліків як історична та соціально-економічна категорії. Значення Таха laborum, визначення та структура. Методика визначення тарифів за виготовлення лікарських форм. Облік тарифів за виготовлення та фасування ліків та фармацевтичних товарів. Правила таксування вартості різних лікарських прописів (розчинів, порошків, супозиторіїв, настоїв та відварів, мазей, рідких лікарських форм прописаних у вигляді крапель та ін.). Значення рецептури як важливого показника роботи аптеки. Структура рецептури. Значення обліку рецептури у організації діяльності аптеки. Облік рецептів на ліки індивідуального виготовлення. Облік рецептів на готові лікарські засоби. Особливості обліку рецептів та порядок оплати вартості лікарських препаратів, що виписуються на пільгових умовах та безоплатно.</p>
8	<p>ТЕМА 8. Правила виписування рецептів, зберігання в аптеках та відпуску лікарських засобів, що містять наркотичні, психотропні речовини та прекурсори. Класифікація наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів. Регулювання та контроль обігу контрольованих речовин на міжнародному рівні. Конвенції ООН. Державне регулювання обігу наркотичних лікарських засобів, психотропних речовин та прекурсорів. Порядок ліцензування господарської діяльності з розроблення, виробництва, виготовлення, зберігання, перевезення, придбання, пересилання, ввезення, вивезення, відпуску, знищення наркотичних лікарських засобів, психотропних речовин та прекурсорів, а також спеціальних рецептурних бланків форми 3. Типові вимоги з техніки укріплення й оснащення приміщень для зберігання наркотичних (психотропних) ЛЗ та спеціальних рецептурних бланків. Особливості перевезення наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів. Організація обігу наркотичних (психотропних) лікарських засобів та спеціальних рецептурних бланків форми 3 у державних та комунальних аптечних складах та базах: правила придбання, приймання, зберігання, відпуску й обліку. Організація обігу наркотичних (психотропних) лікарських засобів у аптеках. Правила відпуску наркотичних (психотропних) лікарських засобів амбулаторним хворим. Особливості зберігання, обліку та утилізації спеціальних рецептурних бланків 3. Контроль за збереженістю документації та відповідальність посадових осіб аптеки та аптечного складу (бази). Організація проведення утилізації та знищення неякісних лікарських засобів, до складу яких входять наркотичні (психотропні) речовини, прекурсори. Відповідальність за порушення встановлених правил обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів.</p>
9	<p>ТЕМА 9. Організація фармацевтичного забезпечення населення в умовах медичного страхування. Спеціалізовані аптеки. Ознаки спеціалізації аптек. Організація роботи аптек лікувально-профілактичного закладу (ЛПЗ) і міжлікарняної аптеки. Особливості завдань, функцій, приміщень, устаткування аптеки ЛПЗ і міжлікарняних аптек. Особливості виписування вимог та виготовлення лікарських форм в аптеках для стаціонарних хворих. Вимоги санітарного режиму до виготовлення</p>

	<p>ліків в асептичних умовах. Вимоги санітарного режиму до приміщення для одержання води очищеної. Вимоги санітарного режиму до приміщення для одержання води для ін'єкцій. Вимоги санітарного режиму до виготовлення нестерильних лікарських форм. Вимоги до рецептурної скляної посуду, корків. Порядок зберігання та обліку наркотичних, психотропних лікарських засобів та прекурсорів в аптеках ЛПЗ. Порядок отримання та обліку рецептурних бланків форми 3 в ЛПЗ. Що саме підлягає предметно-кількісному обліку в ЛПЗ? Порядок постачання ЛПЗ лікарськими засобами і виробами медичного призначення. Контроль за раціональним використанням і зберіганням лікарських засобів у відділеннях і кабінетах лікувально-профілактичних установ. Порядок взаєморозрахунків між лікувальним закладом і аптекою. Порядок організації, завдання і функції ЦРА. Керування ЦРА. Функціональні обов'язки завідувача ЦРА. Положення про старшого провізора. Положення про провізорааналітика. Керування підвідомчими аптечними закладами і контроль їх діяльністю. Організація постачання відомчих аптек товарами аптечного асортименту. Організація контрольно-ревізійної роботи, яку проводить ЦРА. Медичне страхування як механізм державного регулювання фармацевтичної діяльності, що забезпечує доступність ЛЗ та фармацевтичної допомоги населенню. Принципи та функції медичного страхування як галузі страхової діяльності. Основні типи моделей медичного страхування. Нормативно-правова база, що регулює обов'язкове та добровільне медичне страхування в Україні. Механізми відшкодування витрат лікарських засобів у країнах ЄС та світу. Особливості фармацевтичного забезпечення й реімбурсації в умовах впровадження обов'язкового медичного страхування в Україні. Характеристика ринку добровільного медичного страхування в Україні, його проблеми та перспективи розвитку.</p>
10	<p>ТЕМА 10. Організація системи контролю якості ліків та фармацевтичних товарів. Організація контролю якості ліків та фармацевтичних товарів у країнах ЄС, США. Стандартизація та сертифікація фармацевтичної продукції. Стандарти сімейства ISO Міжнародні програми ВООЗ та державна політика щодо боротьби з обігом незареєстрованих, фальсифікованих, субстандартних препаратів. Законодавча база, організаційна структура, рівні управління державної системи контролю якості в Україні. Порядок реєстрації ліків в Україні. Державний реєстр лікарських засобів та виробів медичного призначення (ВМП). Організація контролю якості ліків та фармацевтичних товарів на регіональному рівні. Функції територіальних державних інспекцій з контролю якості лікарських засобів та контрольно-аналітичних лабораторій. Поняття аналітично-нормативна документація, сертифікат якості виробника, сертифікат лабораторного аналізу (висновок щодо якості). Зміст та призначення сертифікатів, порядок їх зберігання. Організація інспектування підприємств та закладів фармацевтичної галузі. Організація вхідного контролю якості ліків та фармацевтичних товарів на аптечних складах (базах), оптових фірмах, у аптечних закладах (фармацевтичних фірмах). Методика проведення, документальне оформлення результатів вхідного контролю. Права та обов'язки уповноваженої особи. Завдання внутрішньо аптечного контролю якості ліків. Організація внутрішньо аптечного контролю. Попереджувальні заходи, що проводяться у аптеці для запобігання браку при виготовленні ліків. Гарантування та оцінка якості лікарських засобів. Форми внутрішньо аптечного контролю якості лікарських препаратів. Особливі вимоги до контролю якості ін'єкційних розчинів та лікарських форм для немовлят. Облік результатів внутрішньо аптечного контролю ліків.</p>
11	<p>ТЕМА 11. Організація системи обліку та звітності у аптеках (фармацевтичних фірмах). Бухгалтерський баланс як елемент господарського обліку в аптеці (фармацевтичній фірмі). Фармаекономіка як інтегральна наука. Передумови виникнення фармаекономіки як самостійної науки. Роль та місце фармаекономіки у системі наукового знання, її зв'язок з іншими галузями знань. Предмет, об'єкти, методи</p>

	<p>досліджень фармаєкономіки. Принципи та механізми фармаєкономічних досліджень та впровадження їх результатів у практику охорони здоров'я. Поняття макро- та мікроекономіки. Характеристика економічних показників торгово-фінансової діяльності аптек та фармацевтичних фірм. Основні напрямки оптимізації діяльності аптечних закладів, фармацевтичних фірм різних форм власності та господарювання в умовах ринкової економіки. Значення законодавчого та нормативного регулювання у системі обліку та звітності підприємств. Предмет, об'єкти та методи бухгалтерського обліку. Вимоги до бухгалтерського обліку. Положення (стандарти) бухгалтерського обліку. Значення бухгалтерського обліку як інформаційної системи на макро- та мікроекономічному рівні. Бухгалтерські рахунки класифікація, структура. Поняття про кореспонденцію рахунків. Прості та складні бухгалтерські проводки. Характеристика журнально-ордерної форми ведення бухгалтерського обліку. Порядок ведення журналів-ордерів, оборотних відомостей за аналітичними та синтетичними рахунками, Головної книги. Актуальність впровадження автоматизованих систем у діяльність аптечних мереж. Характеристика сучасних вимог до технічного забезпечення роботи аптек в умовах автоматизації. Організація раціонального програмного забезпечення роботи аптек та фармацевтичних фірм. Організація звітності у програмних автоматизованих системах. Оптимізація роботи з товарами аптечного асортименту. Управління товарними запасами в умовах автоматизації. Електронний документообіг.</p>
12	<p>ТЕМА 12. Облік руху товару у аптеках (фармацевтичних фірмах). Первинний облік надходження товарів до аптеки. Організація приймання товарів та інших цінностей. Супровідні документи. Особливості обліку надходження отруйних, наркотичних та психотропних лікарських засобів. Порядок оформлення претензій щодо постачання товару та інших товарно-матеріальних цінностей (ТМЦ) від постачальників. Порядок обліку інших операцій, які збільшують залишок товарів аптечного асортименту. Відображення надходження товарів у бухгалтерських рахунках.</p>
13	<p>ТЕМА 12. Облік руху товару у аптеках (фармацевтичних фірмах). Первинний облік надходження товарів до аптеки. Структура роздрібного товарообігу аптеки, його облік за окремими видами. Оптова реалізація, її структура й облік. Облік іншого вибуття товару в аптеках та фармацевтичних фірмах (для надання першої медичної допомоги, виробничих та господарських потреб тощо).</p>
14	<p>ТЕМА 13. Облік руху інших ТМЦ. Облік основних засобів та нематеріальних активів у аптеках (фармацевтичних фірмах). Облік руху інших активів. Облік тари. Облік лікарської рослинної сировини: порядок приймання від населення, документальне оформлення. Облік допоміжних матеріалів. Класифікація основних засобів. Нематеріальні активи. Облік надходження та руху основних засобів. Оцінка вартості основних засобів. Первинна, відновна, залишкова вартість основних засобів. Первинні документи управлінського обліку основних засобів. Амортизаційні відрахування, їх розрахунок та облік.</p>
15	<p>ТЕМА 14. Облік руху грошових коштів у аптеках (фармацевтичних фірмах). Грошові кошти та їх еквіваленти у структурі оборотних засобів аптеки (фармацевтичної фірми). Завдання й значення обліку грошових коштів. Форми первинних документів з обліку касових операцій. Відповідальність та обов'язки касира. Правила проведення розрахунків зі споживачами. Реєстратори розрахункових операцій (РРО). Звітність оператора РРО. Порядок здавання виручки у банк. Встановлення ліміту каси. Контроль за дотриманням касової дисципліни. Інвентаризація каси. Відповідальність за порушення встановленого законодавством порядку розрахунків. Організація роботи з банком. Види банківських рахунків. Розрахунково-платіжні документи. Інвентаризація безготівкових розрахунків. Порядок здавання виручки у банк. Встановлення ліміту каси. Контроль за дотриманням касової дисципліни. Інвентаризація каси.</p>

	Відповідальність за порушення встановленого законодавством порядку розрахунків. Дебіторська та кредиторська заборгованість, її аналіз та оптимізація.
16	ТЕМА 15. Організація інвентаризації товарно-матеріальних цінностей у аптеках (фармацевтичних фірмах). Організація інвентаризації товарно-матеріальних цінностей у аптеках та фармацевтичних фірмах. Основні завдання проведення інвентаризації. Види інвентаризації. Загальний порядок проведення інвентаризації ТМЦ аптек (фармацевтичних фірм). Інвентаризація товарів та інших цінностей. Організація інвентаризації лікарських засобів, які знаходяться на предметно-кількісному обліку.
17	ТЕМА 15. Організація інвентаризації товарно-матеріальних цінностей у аптеках (фармацевтичних фірмах). Інвентаризація грошових коштів та розрахунків, бланків суворої звітності, фінансових інвестицій. Інвентаризація основних засобів та нематеріальних активів. Порядок оформлення результатів інвентаризації. Природні збитки, порядок та норми їх списання. Визначення рівня торгових накладень за підсумками інвентаризації. Висновки та пропозиції за результатами інвентаризації.
18	ТЕМА 16. Форми та системи оплати праці та організація обліку заробітної плати у аптеках (фармацевтичних фірмах). Характеристика законодавчої бази, що регулює трудові відносини. Документальне оформлення руху кадрів у аптеках. Форми та системи оплати праці аптечних працівників. Показники з праці та заробітної плати, їх визначення. Критерії встановлення посадових окладів та надбавок. Структура та характеристика фонду заробітної плати (основна, додаткова, інші виплати). Структура та характеристика фонду робочого часу. Проблеми нормування праці аптечних працівників. Методики планування штатної чисельності працівників аптеки (фармацевтичної фірми). Класифікація штату аптеки (фармацевтичної фірми). Організація обліку праці та заробітної плати. Гарантійні та компенсаційні виплати. Порядок обчислення різних видів виплат: зарплати основної, преміальних, відпускних, у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю, у зв'язку з вагітністю та пологами, за роботу у святкові дні, нічний час, понаднормову працю. Обов'язкові утримання з сукупного доходу громадян (податку з доходу фізичних осіб, внесків до загально-обов'язкових фондів). Відрахування від фонду заробітної плати підприємства. Основні показники, що визначають продуктивність праці аптечних працівників. Порядок розрахунку середньооблікової кількості працівників. Ефективність використання фонду заробітної плати. Відрахування від фонду заробітної плати до фонду соціального страхування, фонду зайнятості, пенсійного фонду та фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві. Організація комплексу заходів, спрямованих на підвищення продуктивності праці аптечних працівників.
19	ТЕМА 17. Основні принципи й методи формування системи цін на лікарські засоби. Фармацевтичне ціноутворення як міжнародна проблема. Поняття вартості та ціни на ліки. Види цін, їх функції. Основні принципи фармацевтичного ціноутворення в Україні, ЄС, США та інших країнах світу. Механізми державного регулювання цін та тарифів. Аналіз економічних механізмів підвищення доступності ліків для різних верств населення. Методика розрахунку торгових націнок на готові лікарські засоби та виробництва медичного призначення. Аналіз економічних механізмів підвищення доступності ліків для різних верств населення. Поняття про моніторинг цін. Значення моніторингу цін при формуванні Національної лікарської (фармацевтичної) політики. Структура системи цін на лікарські засоби промислового виробництва. Методика розрахунку торгових націнок та формування роздрібних цін на готові лікарські засоби та виробництва медичного призначення. Структура цін на екстемпоральні лікарські засоби. Методика розрахунку тарифів за виготовлення ліків у аптеках. Основні напрямки удосконалення фармацевтичного ціноутворення в Україні згідно з вимогами ВООЗ та завданнями Національної лікарської (фармацевтичної) політики.

20	<p>ТЕМА 18. Первинна внутрішньогосподарська звітність аптек (фармацевтичних фірм). Податкова система України. Законодавчо-нормативна база оподаткування. Роль та функції податків у суспільстві. Характеристика податків як соціально-економічної категорії. Класифікація податків та зборів (обов'язкових платежів) за різними критеріями. Загальнодержавні та місцеві податки. Прямі й непрямі податки. Елементи податків (суб'єкт та об'єкт, джерело податку, податкова ставка). Податкова звітність: форми документів, порядок оформлення та подання. Оподаткування юридичних та фізичних осіб. Порядок оподаткування прибутку аптек (фармацевтичних фірм). Методика визначення суми прибутку, що підлягає оподаткуванню. Поняття «валових доходів» та «валових витрат».</p>
21	<p>ТЕМА 18. Первинна внутрішньогосподарська звітність аптек (фармацевтичних фірм). Податок з доходу фізичних осіб: податкова база, податкова ставка. Податки у системі соціального страхування. Характеристика непрямих податків (податок на додану вартість, акцизний збір). особливості визначення ПДВ при реалізації лікарських засобів та виробів медичного призначення у аптеках, фармацевтичних фірмах. Спрощена система оподаткування, обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва. Податкові пільги як важливий механізм державного регулювання економіки та соціальної сфери. Податковий аудит: мета, сутність, особливості проведення. Перевірка повноти та своєчасності сплати платежів та зборів до бюджету, правильності складання відповідної документації.</p>
22	<p>ТЕМА 19. Оподаткування аптек (фармацевтичних фірм). Податкова звітність. Податкова система України. Законодавчо-нормативна база оподаткування. Роль та функції податків у суспільстві. Характеристика податків як соціально-економічної категорії. Класифікація податків та зборів (обов'язкових платежів) за різними критеріями. Загальнодержавні та місцеві податки. Прямі й непрямі податки. Елементи податків (суб'єкт та об'єкт, джерело податку, податкова ставка). Податкова звітність: форми документів, порядок оформлення та подання. Оподаткування юридичних та фізичних осіб. Порядок оподаткування прибутку аптек (фармацевтичних фірм). Методика визначення суми прибутку, що підлягає оподаткуванню. Поняття «валових доходів» та «валових витрат». Податок з доходу фізичних осіб: податкова база, податкова ставка. Податки у системі соціального страхування. Характеристика непрямих податків (податок на додану вартість, акцизний збір). особливості визначення ПДВ при реалізації лікарських засобів та виробів медичного призначення у аптеках, фармацевтичних фірмах. Спрощена система оподаткування, обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва. Податкові пільги як важливий механізм державного регулювання економіки та соціальної сфери. Податковий аудит: мета, сутність, особливості проведення. Перевірка повноти та своєчасності сплати платежів та зборів до бюджету, правильності складання відповідної документації.</p>
23	<p>ТЕМА 20. Поняття «доходи» і «витрати» в господарській діяльності аптек (фармацевтичних фірм). Характеристика економічних показників торгово-фінансової діяльності аптек та фармацевтичних фірм. Характеристика економічних показників торгово-фінансової діяльності аптек та фармацевтичних фірм. Характеристика та соціально-економічне значення товарообігу як найважливішого показника торгово-фінансової діяльності аптек. Структура товарообігу та впливові чинники. Методики розрахунку роздрібного, оптового та загального товарообігу. Аналіз товарообігу у співставлених та діючих цінах. Товарні запаси у структурі господарських засобів аптеки (фармацевтичної фірми). Характеристика та класифікація товарних запасів. Поняття норматив товарних запасів. Методики розрахунку нормативу товарних запасів. Значення управління товарними запасами в умовах ринку. Економічні розрахунки нормативу грошових коштів, інших ТМЦ (допоміжних матеріалів, лікарської рослинної сировини, тари, малоцінних та швидкозношуваних предметів). Поняття витрат виробництва та обігу як економічної категорії. П(С)БО 16 Витрати.</p>

<p>Класифікація витрат за різними критеріями. Фактори, що впливають на суму та рівень витрат. Витрати, що враховуються при визначенні собівартості реалізованої продукції. Організація комплексу заходів, спрямованих на зниження витрат аптек (фармацевтичних фірм). Характеристика, економічні розрахунки торгових накладень. Фактори, що впливають на суму та рівень торгових накладень. Прибуток та рентабельність аптек (фармацевтичних фірм). Розподіл та використання прибутку. Чинники, що впливають на величину економічних показників. П(С)БО 15 Доходи. Визначення результатів торговофінансової діяльності аптек (фармацевтичних фірм) згідно з П(С)БО 3 Звіт про фінансові результати.</p>

Заочна форма

5.3. План лекцій

№	Тема заняття / план
1	<p>ТЕМА 2. Організація роботи оптової фармацевтичної фірми, аптечного складу. Організація оптової торгівлі ЛЗ та товарами аптечного асортименту. Ліцензійні умови провадження господарської діяльності з оптової торгівлі лікарськими засобами. Належна практика дистрибуції (Good Distribution Practice GDP). Оптова фармацевтична фірма та аптечний склад (база) завдання, функції, організаційна структура. Приймальний відділ функції та завдання, штат. Порядок приймання товарів та організація контролю якості лікарських засобів, що надходять до аптечного складу (бази). Відділи зберігання. Отримання товарів, їх облік, підготовка товарів до передавання у відділ експедиції. Управління розподілом товару. Основи логістики. Організація постачання аптек.</p>
2	<p>ТЕМА 3. Організація діяльності аптек як закладів охорони здоров'я згідно вимог Належної аптечної практики (GPP). Планування розвитку та розміщення аптечної мережі. Перспективи та проблеми розвитку аптечної мережі в умовах ринкової економіки. Організація роботи аптек (фармацевтичних фірм) різних форм власності та господарювання в умовах ринку. Аптека як заклад охорони здоров'я та як підприємство. Основні завдання та функції аптеки. Класифікація аптек. Спеціалізація аптечних закладів. Організаційна структура, обладнання та устаткування, приміщення аптек. Штат аптеки. Матеріальна відповідальність працівників аптек, її види, юридична база й документальне оформлення.</p>
3	<p>ТЕМА 7. Правила таксування вартості екстемпоральних лікарських препаратів. Правила відпуску ліків з аптеки. Тариф за виготовлення ліків як історична та соціально-економічна категорія. Значення Таха laborum, визначення та структура. Методика визначення тарифів за виготовлення лікарських форм. Облік тарифів за виготовлення та фасування ліків та фармацевтичних товарів. Правила таксування вартості різних лікарських прописів (розчинів, порошків, супозиторіїв, настоїв та відварів, мазей, рідких лікарських форм прописаних у вигляді крапель та ін.). Значення рецептури як важливого показника роботи аптеки. Структура рецептури. Значення обліку рецептури у організації діяльності аптеки. Облік рецептів на ліки індивідуального виготовлення. Облік рецептів на готові лікарські засоби. Особливості обліку рецептів та порядок оплати вартості лікарських препаратів, що виписуються на пільгових умовах та безоплатно.</p>
4	<p>ТЕМА 10. Організація системи контролю якості ліків та фармацевтичних товарів. Організація контролю якості ліків та фармацевтичних товарів у країнах ЄС, США. Стандартизація та сертифікація фармацевтичної продукції. Стандарти сімейства ISO Міжнародні програми ВООЗ та державна політика щодо боротьби з обігом незареєстрованих, фальсифікованих, субстандартних препаратів. Законодавча база,</p>

	<p>організаційна структура, рівні управління державної системи контролю якості в Україні. Порядок реєстрації ліків в Україні. Державний реєстр лікарських засобів та виробів медичного призначення (ВМП). Організація контролю якості ліків та фармацевтичних товарів на регіональному рівні. Функції територіальних державних інспекцій з контролю якості лікарських засобів та контрольно-аналітичних лабораторій. Поняття аналітично-нормативна документація, сертифікат якості виробника, сертифікат лабораторного аналізу (висновок щодо якості). Зміст та призначення сертифікатів, порядок їх зберігання. Організація інспектування підприємств та закладів фармацевтичної галузі. Організація вхідного контролю якості ліків та фармацевтичних товарів на аптечних складах (базах), оптових фірмах, у аптечних закладах (фармацевтичних фірмах). Методика проведення, документальне оформлення результатів вхідного контролю. Права та обов'язки уповноваженої особи. Завдання внутрішньо аптечного контролю якості ліків. Організація внутрішньо аптечного контролю. Попереджувальні заходи, що проводяться у аптеці для запобігання браку при виготовленні ліків. Гарантування та оцінка якості лікарських засобів. Форми внутрішньо аптечного контролю якості лікарських препаратів. Особливі вимоги до контролю якості ін'єкційних розчинів та лікарських форм для немовлят. Облік результатів внутрішньо аптечного контролю ліків.</p>
5	<p>ТЕМА 12. Облік руху товару у аптеках (фармацевтичних фірмах). Первинний облік надходження товарів до аптеки. Організація приймання товарів та інших цінностей. Супровідні документи. Особливості обліку надходження отруйних, наркотичних та психотропних лікарських засобів. Порядок оформлення претензій щодо постачання товару та інших товарно-матеріальних цінностей (ТМЦ) від постачальників. Порядок обліку інших операцій, які збільшують залишок товарів аптечного асортименту. Відображення надходження товарів у бухгалтерських рахунках. Структура роздрібного товарообігу аптеки, його облік за окремими видами. Оптова реалізація, її структура й облік. Облік іншого вибуття товару в аптеках та фармацевтичних фірмах (для надання першої медичної допомоги, виробничих та господарських потреб тощо).</p>
6	<p>ТЕМА 16. Форми та системи оплати праці та організація обліку заробітної плати у аптеках (фармацевтичних фірмах). Характеристика законодавчої бази, що регулює трудові відносини. Документальне оформлення руху кадрів у аптеках. Форми та системи оплати праці аптечних працівників. Показники з праці та заробітної плати, їх визначення. Критерії встановлення посадових окладів та надбавок. Структура та характеристика фонду заробітної плати (основна, додаткова, інші виплати). Структура та характеристика фонду робочого часу. Проблеми нормування праці аптечних працівників. Методики планування штатної чисельності працівників аптеки (фармацевтичної фірми). Класифікація штату аптеки (фармацевтичної фірми). Організація обліку праці та заробітної плати. Гарантійні та компенсаційні виплати. Порядок обчислення різних видів виплат: зарплати основної, преміальних, відпускних, у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю, у зв'язку з вагітністю та пологами, за роботу у святкові дні, нічний час, понаднормову працю. Обов'язкові утримання з сукупного доходу громадян (податку з доходу фізичних осіб, внесків до загально-обов'язкових фондів). Відрахування від фонду заробітної плати підприємства. Основні показники, що визначають продуктивність праці аптечних працівників. Порядок розрахунку середньооблікової кількості працівників. Ефективність використання фонду заробітної плати. Відрахування від фонду заробітної плати до фонду соціального страхування, фонду зайнятості, пенсійного фонду та фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві. Організація комплексу заходів, спрямованих на підвищення продуктивності праці аптечних працівників.</p>

5.4. План практичних занять

6.

№	Тема заняття / план
1	<p>ТЕМА 2. Організація роботи оптової фармацевтичної фірми, аптечного складу. Організація оптової торгівлі ЛЗ та товарами аптечного асортименту. Ліцензійні умови провадження господарської діяльності з оптової торгівлі лікарськими засобами. Належна практика дистрибуції (Good Distribution Practice GDP). Оптова фармацевтична фірма та аптечний склад (база) завдання, функції, організаційна структура. Приймальний відділ функції та завдання, штат. Порядок приймання товарів та організація контролю якості лікарських засобів, що надходять до аптечного складу (бази). Відділи зберігання. Отримання товарів, їх облік, підготовка товарів до передавання у відділ експедиції. Управління розподілом товару. Основи логістики. Організація постачання аптек.</p>
2	<p>ТЕМА 8. Правила виписування рецептів, зберігання в аптеках та відпуску лікарських засобів, що містять наркотичні, психотропні речовини та прекурсори. Класифікація наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів. Регулювання та контроль обігу контрольованих речовин на міжнародному рівні. Конвенції ООН. Державне регулювання обігу наркотичних лікарських засобів, психотропних речовин та прекурсорів. Порядок ліцензування господарської діяльності з розроблення, виробництва, виготовлення, зберігання, перевезення, придбання, пересилання, ввезення, вивезення, відпуску, знищення наркотичних лікарських засобів, психотропних речовин та прекурсорів, а також спеціальних рецептурних бланків форми 3. Типові вимоги з техніки укріплення й оснащення приміщень для зберігання наркотичних (психотропних) ЛЗ та спеціальних рецептурних бланків. Особливості перевезення наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів. Організація обігу наркотичних (психотропних) лікарських засобів та спеціальних рецептурних бланків форми 3 у державних та комунальних аптечних складах та базах: правила придбання, приймання, зберігання, відпуску й обліку. Організація обігу наркотичних (психотропних) лікарських засобів у аптеках. Правила відпуску наркотичних (психотропних) лікарських засобів амбулаторним хворим. Особливості зберігання, обліку та утилізації спеціальних рецептурних бланків 3. Контроль за збереженістю документації та відповідальність посадових осіб аптеки та аптечного складу (бази). Організація проведення утилізації та знищення неякісних лікарських засобів, до складу яких входять наркотичні (психотропні) речовини, прекурсори. Відповідальність за порушення встановлених правил обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів.</p>
3	<p>ТЕМА 11. Організація системи обліку та звітності у аптеках (фармацевтичних фірмах). Бухгалтерський баланс як елемент господарського обліку в аптеці (фармацевтичній фірмі). Фармаекономіка як інтегральна наука. Передумови виникнення фармаекономіки як самостійної науки. Роль та місце фармаекономіки у системі наукового знання, її зв'язок з іншими галузями знань. Предмет, об'єкти, методи досліджень фармаекономіки. Принципи та механізми фармаекономічних досліджень та впровадження їх результатів у практику охорони здоров'я. Поняття макро- та мікроекономіки. Характеристика економічних показників торгово-фінансової діяльності аптек та фармацевтичних фірм. Основні напрямки оптимізації діяльності аптечних закладів, фармацевтичних фірм різних форм власності та господарювання в умовах ринкової економіки. Значення законодавчого та нормативного регулювання у системі обліку та звітності підприємств. Предмет, об'єкти та методи бухгалтерського обліку. Вимоги до бухгалтерського обліку. Положення (стандарти) бухгалтерського обліку. Значення бухгалтерського обліку як інформаційної системи на макро- та мікроекономічному рівні. Бухгалтерські рахунки класифікація, структура. Поняття про кореспонденцію рахунків. Прості та складні бухгалтерські проводки. Характеристика журнально-ордерної форми ведення бухгалтерського обліку. Порядок ведення</p>

	журналів-ордерів, оборотних відомостей за аналітичними та синтетичними рахунками, Головної книги. Актуальність впровадження автоматизованих систем у діяльність аптечних мереж. Характеристика сучасних вимог до технічного забезпечення роботи аптек в умовах автоматизації. Організація раціонального програмного забезпечення роботи аптек та фармацевтичних фірм. Організація звітності у програмних автоматизованих системах. Оптимізація роботи з товарами аптечного асортименту. Управління товарними запасами в умовах автоматизації. Електронний документообіг.
4	ТЕМА 17. Основні принципи й методи формування системи цін на лікарські засоби. Фармацевтичне ціноутворення як міжнародна проблема. Поняття вартості та ціни на ліки. Види цін, їх функції. Основні принципи фармацевтичного ціноутворення в Україні, ЄС, США та інших країнах світу. Механізми державного регулювання цін та тарифів. Аналіз економічних механізмів підвищення доступності ліків для різних верств населення. Методика розрахунку торгових націнок на готові лікарські засоби та виробу медичного призначення. Аналіз економічних механізмів підвищення доступності ліків для різних верств населення. Поняття про моніторинг цін. Значення моніторингу цін при формуванні Національної лікарської (фармацевтичної) політики. Структура системи цін на лікарські засоби промислового виробництва. Методика розрахунку торгових націнок та формування роздрібних цін на готові лікарські засоби та виробу медичного призначення. Структура цін на екстемпоральні лікарські засоби. Методика розрахунку тарифів за виготовлення ліків у аптеках. Основні напрямки удосконалення фармацевтичного ціноутворення в Україні згідно з вимогами ВООЗ та завданнями Національної лікарської (фармацевтичної) політики.

6. Завдання для самостійної роботи

Тести контролю знань

1. Різниця між роздрібною та оптовою ціною:

- 1) товарообіг;
- 2) товарооборотність;
- 3) торгові надбавки;
- 4) витрати обігу аптеки;
- 5) товарні запаси.

2. Збільшення в продажі питомої ваги лікарських засобів:

- 1) зменшує торгові надбавки;
- 2) збільшує торгові надбавки;
- 3) зменшує рецептуру;
- 4) зменшує товарообіг;
- 5) збільшує рецептуру.

3. Допустима кількість кодеїну для відпуску за одним рецептом становить:

- 1) 0,3;
- 2) 0,1;
- 3) 0,25;
- 4) 0,15;
- 5) 0,2.

4. Термін зберігання в аптеці рецептів на наркотичні лікарські засоби в чистому вигляді:

- 1) 5 років, не враховуючи поточного;
- 2) 3 роки, не враховуючи поточного;
- 3) 1,5 роки, не враховуючи поточного;
- 4) 6 років, не враховуючи поточного;
- 5) 10 років, не враховуючи поточного.

5. Наказ, що регламентує санітарні вимоги до аптечних закладів:

- 1) наказ МОЗ України № 11 від 21.01.2010 р;

- 2) наказ МОЗ України № 166 від 26.02.2013 р;
- 3) наказ МОЗ України № 275 від 15.05.2006 р;
- 4) наказ МОЗ України № 1000 від 29.12.2011р;
- 5) наказ МОЗ України № 44 від 16.03.1993 р.

6. Для виписування наркотичних лікарських засобів на пільгових умовах чи безоплатно лікар повинен використати рецептурний бланк:

- 1) Ф № 1;
- 2) Ф № 2;
- 3) Ф № 3;
- 4) будь-який з вказівкою форми оплати;
- 5) Ф № 3 та Ф № 1.

7. Максимальна кількість етилового спирту в чистому вигляді, яка може бути виписана в одному рецепті безоплатно:

- 1) 200,0;
- 2) 250,0;
- 3) 50,0;
- 4) 100,0;
- 5) 150,0.

8. Норма природних витрат для отруйних і наркотичних лікарських засобів при індивідуальному виготовленні ліків:

- 1) 0,95%;
- 2) 0,4%;
- 3) 0,7%;
- 4) 1,5%;
- 5) 0,5%.

9. Екстемпоральні лікарські форми, що підлягають контролю при відпуску:

- 1) дитячі;
- 2) всі лікарські форми;
- 3) що вміщують одурманюючі речовини;
- 4) що вміщують отруйні і наркотичні речовини;
- 5) ін'єкційні лікарські форми.

10. При відпуску медичних товарів з аптеки до аптечного пункту оформляється:

- 1) вимога;
- 2) рахунок-фактура;
- 3) накладна;
- 4) реєстр;
- 5) касова книга.

11. Гумові килимки, оброблені дезінфікуючим розчином повинні бути перед входом в:

- 1) кабінет провізора-аналітика, мийну;
- 2) матеріальні кімнати;
- 3) кабінет завідувача аптекою;
- 4) торговий зал;
- 5) асептичний блок, асистентську кімнати.

12. Для визначення залишку отруйного лікарського засобу в "Книзі обліку отруйних і сильнодіючих лікарських засобів, що знаходяться на предметно-кількісному обліку", необхідно знати:

- 1) прибуток і витрати;
- 2) прибуток, залишок, витрати;
- 3) тільки прибуток і залишок;
- 4) витрати і залишок;
- 5) тільки прибуток.

13. Інкасатор повинен мати:

- 1) посвідчення особи, доручення банку;
- 2) відтиск печатки банку, посвідчення особи;
- 3) явочну картку;
- 4) посвідчення особи, порожню сумку, явочну картку, доручення, відтиск печатки банку;
- 5) довідку з місця роботи.

14. Ліміт залишку готівки в касі аптеки затверджується:

- 1) банком на підставі заявки-розрахунку аптеки;
- 2) адміністрацією аптеки;
- 3) вищестоящою організацією;
- 4) податковою адміністрацією;
- 5) місцевими органами влади.

15. Рух грошових коштів обліковується в касовій книзі:

- 1) щомісячно;
- 2) щоквартально;
- 3) щоденно;
- 4) щотижня;
- 5) в кінці року.

16. Визначити допустиму кількість ефедрину гідрохлориду для відпуску за одним рецептом:

- 1) 0,2;
- 2) 0,1;
- 3) 0,25;
- 4) 0,6;
- 5) 0,3.

17. Щорічна відпустка тривалістю 31 календарний день надається:

- 1) працівникам, старше 18 років, що навчаються на вечірніх відділеннях ВНЗ;
- 2) працівникам, старше 18 років, що навчаються на заочних відділеннях ВНЗ;
- 3) інвалідам I-II груп;
- 4) інвалідам III групи;
- 5) працівникам, віком до 18 років.

18. Рецепти на лікарські засоби, виписані на спеціальних рецептурних бланках Ф-3 та відпущені на пільгових умовах, зберігають в аптеці:

- 1) 1 рік, не враховуючи поточного;
- 2) 3 роки, не враховуючи поточного;
- 3) 1 місяць, не враховуючи поточного;
- 4) 5 років, не враховуючи поточного;
- 5) 4 роки, не враховуючи поточного.

19. Таксування рецептів це:

- 1) визначення вартості лікарського засобу;
- 2) перевірка правильності виписування рецепта;
- 3) реєстрація в журналі обліку;
- 4) оформлення до відпуску;
- 5) розрахунок між покупцями та продавцями.

20. Розмір допомоги з тимчасової непрацездатності працівника при трудовому стажі до 5 років становить від посадового окладу:

- 1) 50%;
- 2) 80%;
- 3) 40%;
- 4) 100%;
- 5) 60%.

21. Вологе прибирання приміщень аптеки проводиться не рідше:

- 1) 1 разу на добу;

- 2) 1 разу на зміну;
- 3) 1 разу на тиждень;
- 4) 1 разу на місяць;
- 5) 1 разу на рік.

22. Хімічний контроль полягає у перевірці:

- 1) загальної маси або об'єму лікарської форми;
- 2) зовнішнього вигляду лікарської форми;
- 3) кількості та маси окремих доз;
- 4) тотожності та кількісного вмісту лікарських речовин;
- 5) однорідності змішування.

23. Тривалість щорічної трудової відпустки повинна бути не менше ніж:

- 1) 31 календарний день;
- 2) 30 календарних днів;
- 3) 24 календарних дні;
- 4) 59 календарних днів;
- 5) 40 календарних днів.

24. Обов'язкові утримання із заробітної плати працівника здійснюються:

- 1) за його згодою;
- 2) без його згоди, згідно чинного законодавства;
- 3) за розпорядженням керівника підприємства;
- 4) на умовах, передбачених колективним договором;
- 5) за розпорядженням вищестоящої організації.

25. За кількістю стаціонарних і амбулаторних рецептів визначається:

- 1) загальна рецептура аптеки;
- 2) товарообіг аптеки;
- 3) торгові надбавки;
- 4) товарні запаси;
- 5) витрати аптеки.

26. Одноразова кількість етилморфіну гідрохлориду для виписування в очних краплях та мазях для хронічних хворих при наявності вказівки лікаря на рецепті: "За спеціальним призначенням" не повинна перевищувати:

- 1) 1,5;
- 2) 0,2;
- 3) 1,0;
- 4) 0,1;
- 5) 0,8.

27. Основним документом при оприбуткуванні товару в аптеці є:

- 1) зведений реєстр;
- 2) вимога;
- 3) рахунок;
- 4) накладна;
- 5) вимога-замовлення.

28. Рецепт на наркотичні засоби в чистому вигляді повинен бути оформлений:

- 1) особистою печаткою та підписом лікаря;
- 2) штампом лікувально-профілактичного закладу;
- 3) всім перерахованим;
- 4) підписом головного лікаря;
- 5) печаткою закладу охорони здоров'я.

29. Розмір утримання податку з доходів фізичних осіб становить:

- 1) 1%;
- 2) 20%;
- 3) 0,5%;

- 4) 2%;
 - 5) 15%.
- 30. Отруйні речовини за повну вартість в суміші з іншими лікарськими засобами виписуються на:**
- 1) рецептурному бланку Ф – 1;
 - 2) на рецепті-вимозі;
 - 3) рецептурному бланку Ф- 3;
 - 4) без рецепта;
 - 5) рецептурному бланку Ф - 1, Ф – 3.
- 31. За прийняту від населення лікарську рослину сировину аптека розраховується на підставі:**
- 1) накладної;
 - 2) видаткового касового ордеру;
 - 3) рахунку;
 - 4) приймальної квитанції;
 - 5) чекової книжки.
- 32. Загальна тривалість основної і додаткових відпусток не може перевищувати:**
- 1) 20 календарних днів;
 - 2) 24 календарні дні;
 - 3) 31 календарний день;
 - 4) 70 календарних днів;
 - 5) 59 календарних днів.
- 33. До інформаційної функції аптеки належить:**
- 1) вхідний контроль якості лікарських засобів;
 - 2) санітарно-просвітницька робота;
 - 3) зберігання ліків;
 - 4) індивідуальне виготовлення ліків;
 - 5) контроль якості ліків.
- 34. Фактичну наявність лікарських засобів, що підлягають предметно-кількісному обліку, звіряють з книжковим залишком:**
- 1) щомісячно;
 - 2) щотижнево;
 - 3) щоденно;
 - 4) кожну декаду;
 - 5) 1 раз в півроку.
- 35. Медичні п'явки повинні зберігатися:**
- 1) при пониженій температурі;
 - 2) при підвищеній температурі;
 - 3) при кімнатній температурі і відсутності прямого сонячного світла;
 - 4) при підвищеній температурі і попаданні прямого сонячного світла;
 - 5) при підвищеній вологості повітря.
- 36. Лікарські засоби, витрачені на надання першої медичної допомоги списуються на підставі:**
- 1) довідки у 3-х примірниках;
 - 2) довідки в 1-му примірнику;
 - 3) книги обліку;
 - 4) довідки у 2-х примірниках;
 - 5) реєстру.
- 37. Всіма видами внутрішньоаптечного контролю в аптеці повинен володіти:**
- 1) завідувач аптеки, його заступники, уповноважена особа;
 - 2) фармацевти;
 - 3) завідувач аптечним пунктом;

- 4) завідувач аптечним кіоском;
- 5) завідувач відділом безрецептурного відпуску.

38. Стерильний технологічний одяг зберігається в закритих біксах:

- 1) 1 добу;
- 2) 2 доби;
- 3) 5 діб;
- 4) 3 доби;
- 5) 12 годин.

39. Утримання із заробітної плати працівника з ініціативи підприємства, це:

- 1) внески до Пенсійного фонду;
- 2) внески до Фонду соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності;
- 3) внески до Фонду соціального страхування на випадок безробіття;
- 4) податок з доходів фізичних осіб;
- 5) аліменти.

40. Товарний звіт структурних підрозділів відображає:

- 1) прибуток грошових коштів;
- 2) прибуток, витрати і залишок товару;
- 3) залишок основних засобів;
- 4) витрати грошових коштів;
- 5) надходження ЛРС від заготівельника.

41. Хронічно хворим дозволяється виписувати на курс лікування до 1-го місяця рецепт за вказівкою лікаря «За спеціальним призначенням» з:

- 1) лікарськими засобами, що підлягають предметно-кількісному обліку;
- 2) лікарськими засобами, що відпускаються безкоштовно;
- 3) лікарськими засобами, до складу яких входить фенобарбітал у суміші з іншими лікарськими засобами;
- 4) лікарськими засобами, що застосовуються для лікування глаукоми і катаракти;
- 5) сильнодіючими лікарськими засобами.

42. В аптеку надійшли лікарські засоби з аптечного складу. Вкажіть той, що підлягає предметно-кількісному обліку:

- 1) анальгін;
- 2) глюкоза;
- 3) кофеїн;
- 4) кодеїн;
- 5) бутадіон.

43. Пільговий відпуск (50% оплати) лікарських засобів передбачений для:

- 1) дітей від 3-х до 6-х років;
- 2) інвалідів ВВВ;
- 3) онкологічних хворих;
- 4) дітей до 3-х років;
- 5) дітей 8-ми років.

44. Протягом місяця аптека багаторазово одержувала товар від постачальників. Який накопичувальний документ використовується для реєстрації отриманого аптекою товару?

- 1) касова книга;
- 2) журнал обліку рецептури;
- 3) рецептурний журнал;
- 4) реєстр роздрібних оборотів;
- 5) книга обліку надходження товару.

45. Грамадол виписується на:

- 1) рецептурному бланку форми № 1;

- 2) рецептурному бланку форми № 3;
- 3) рецептурному бланку форми № 3 + форми № 1 в одному примірнику;
- 4) рецептурному бланку форми № 1 в 2-х примірниках;
- 5) рецептурному бланку форми № 3 і форми № 1 в 2-х примірниках.

46. Термін дії рецепта на лікарські засоби загального списку згідно наказу МОЗ України № 360 від 19.07.2005 р. становить:

- 1) 5 днів;
- 2) до 2-х місяців;
- 3) 1 місяць;
- 4) 1 рік;
- 5) 20 днів.

47. Поліклініка ЛПЗ № 3 надає аптеці приміщення для відкриття аптечного пункту. Його мінімальна площа повинна становити:

- 1) 100 м²;
- 2) 8 м²;
- 3) 21 м²;
- 4) 50 м²;
- 5) 18 м².

48. Облік внутрішньої аптечної заготовки в аптеці здійснюється:

- 1) в журналі обліку лабораторних та фасувальних робіт;
- 2) в квитанції на замовлені ліки;
- 3) в таблиці реєстрації роздрібних оборотів;
- 4) в зведеному реєстрі;
- 5) в реєстрі виписаних покупцям рахунків.

49. Виручка, що надходить в касу аптеки від структурних підрозділів оформляється:

- 1) розпискою касира;
- 2) видатковим касовим ордером;
- 3) прибутковим касовим ордером;
- 4) актом про приймання грошової виручки;
- 5) довідкою касира-операціоніста.

50. Порядок здійснення вхідного контролю якості лікарських засобів регламентує:

- 1) наказ МОЗ України № 1000 від 29.12.2011р;
- 2) наказ МОЗ України № 436 від 30.10.2001р;
- 3) наказ МОЗ України № 11 від 21.01.2010 р;
- 4) наказ МОЗ України № 197 від 07.09.1993р;
- 5) постанова КМУ № 1303 від 17.08.1998 р.

51. Видатковим касовим ордером підтверджується:

- 1) отримання грошей підзвітною особою;
- 2) надходження грошей з банку;
- 3) здача виручки структурним підрозділом;
- 4) надходження грошей від лікувально-профілактичних закладів;
- 5) утримання із заробітної плати.

52. Матеріальна відповідальність юридично оформляється:

- 1) усним розпорядженням;
- 2) наказом по аптеці;
- 3) письмовим договором;
- 4) усною угодою;
- 5) письмовим розпорядженням.

53. Прибирання асептичного блоку проводиться:

- 1) не рідше 1 разу за зміну в кінці роботи;
- 2) не рідше 1 разу за зміну в кінці роботи вологим способом, із застосуванням миючих засобів;

- 3) до початку і в кінці робочого дня вологим способом;
- 4) не рідше 1 разу за зміну в кінці роботи, вологим способом, із застосуванням дезинфікуючих засобів;
- 5) за необхідністю, але не рідше 2 разів за зміну, вологим способом.

54. Не несуть матеріальну відповідальність:

- 1) провізори;
- 2) фармацевти;
- 3) завідувачі відділів;
- 4) завідувачі відокремлених структурних підрозділів аптек;
- 5) провізори-аналітики, бухгалтери, особи віком до 18 років.

55. Порядок зберігання товарно-матеріальних цінностей в аптечних закладах регламентує наказ МОЗ України:

- 1) № 360 від 19.07.2005р;
- 2) № 44 від 16.03.1993 р;
- 3) № 11 від 21.01.2010 р;
- 4) № 436 від 30.10.2001 р;
- 5) № 723 від 31.10.2011р.

56. До виробничих приміщень аптеки належать:

- 1) асистентська, фасувальна;
- 2) бухгалтерія, кабінет завідувача;
- 3) кімната персоналу, гардеробна;
- 4) кімната для зберігання предметів прибирання;
- 5) туалет, духова.

57. Паспорти письмового контролю на лікарські форми індивідуального виготовлення згідно наказу МОЗ України № 812 від 17.10.2012р. зберігаються:

- 1) 1 місяць;
- 2) 1 тиждень;
- 3) 2 місяці;
- 4) 5 років;
- 5) 2 роки.

58. Після розкриття біксів стерильний допоміжний матеріал може використовуватись протягом:

- 1) зміни;
- 2) 2 діб;
- 3) 3 діб;
- 4) 24 годин;
- 5) 5 діб.

59. Амбулаторна рецептура складається з:

- 1) лікарських засобів, відпущених за вимогами лікувально-профілактичних закладів;
- 2) лікарських засобів, відпущених за рецептами лікарів;
- 3) лікарських засобів безрецептурного відпуску;
- 4) внутрішньо аптечних заготовок;
- 5) лікарських засобів, відпущених за рецептами лікаря та вимогами лікувально-профілактичних закладів.

60. На якому рецептурному бланку має виписуватися димедрол у таблетках?

- 1) Ф № 1;
- 2) Ф № 3;
- 3) Ф № 3 і додатково Ф № 1;
- 4) Ф № 1 в двох примірниках;
- 5) Ф № 1, завіреному печаткою ЛПЗ.

61. Звіт про рух тари відображається у:

- 1) касовій книзі;

- 2) прибутковому ордері;
- 3) видатковому ордері;
- 4) журналі обліку руху тари і товарному звіті аптеки;
- 5) квитанції.

62. Оплата транспортних послуг відноситься до:

- 1) видаткових операцій;
- 2) прибуткових операцій;
- 3) видаткових і прибуткових операцій;
- 4) торгових надбавок;
- 5) товарообігу.

63. Індивідуальна матеріальна відповідальність покладається на:

- 1) завідувачів відділів;
- 2) працівників відділів аптек;
- 3) завідувачів і працівників відокремлених структурних підрозділів;
- 4) провізорів;
- 5) фармацевтів.

64. Стаціонарна рецептура складається з:

- 1) лікарських засобів, відпущених за індивідуальними рецептами;
- 2) лікарських засобів, відпущених за вимогами лікувальних закладів;
- 3) відпуску готових лікарських засобів за рецептами;
- 4) безрецептурного відпуску;
- 5) лікарських засобів, відпущених в структурні підрозділи.

65. При таксуванні рецептів округлення до копійок здійснюється:

- 1) після визначення вартості всіх інгредієнтів;
- 2) після оцінки упаковки;
- 3) при визначенні тарифу за виготовлення;
- 4) після визначення загальної вартості лікарської форми;
- 5) при визначенні вартості кожного інгредієнта.

66. Етикетки, пробки, прості та вощені капсули, сигнатури, фільтри належать до:

- 1) допоміжного матеріалу;
- 2) малоцінного інвентарю;
- 3) інших активів;
- 4) основних засобів;
- 5) товару.

67. До збільшення суми товарного залишку призводить господарська операція:

- 1) надходження товару від постачальника;
- 2) надходження грошей з банку до каси;
- 3) закупівля ЛРС;
- 4) повернення підзвітною особою боргу;
- 5) одержання малоцінних швидкозношуваних предметів.

68. Торгові надбавки – це:

- 1) виторг від реалізації товарів;
- 2) знижки та пільги;
- 3) витрати обігу;
- 4) різниця між сумою реалізованого товару та його залишком;
- 5) різниця між роздрібною і оптовою ціною.

69. Періодична перевірка температури в приміщеннях для зберігання лікарських засобів здійснюється не рідше:

- 1) 1 разу на тиждень;
- 2) 1 разу на добу;
- 3) 1 разу на місяць;

- 4) 1 раз на зміну;
- 5) 1 раз у квартал.

70. Гірчичники зберігають:

- 1) в пачках, упакованих в пергаментний папір, які поміщають в щільно закупорену тару;
- 2) в пачках, упакованих в поліетиленову плівку, які поміщають в щільно закупорену тару;
- 3) в сухому приміщенні;
- 4) в пачках, упакованих в пергаментний папір або поліетиленову плівку, які поміщають в щільно закупорену тару;
- 5) в щільно закупореній тарі.

71. Вибірка рецептів на лікарські засоби, що підлягають предметно-кількісному обліку, здійснюється:

- 1) 1 раз на зміну;
- 2) 1 раз на тиждень;
- 3) 1 раз на місяць;
- 4) на день інвентаризації;
- 5) щоденно.

72. Забороняється виписувати амбулаторним хворим рецепти на лікарські засоби:

- 1) седативні;
- 2) анаболічні;
- 3) для наркозу;
- 4) снодійні;
- 5) отруйні.

73. Заміна технологічного одягу працівників аптек згідно наказу МОЗ України № 275 від 15.05.2006 р. повинна проводитися не рідше:

- 1) 2-х разів на тиждень;
- 2) 1 разу на тиждень;
- 3) 1 разу на місяць;
- 4) 2-х разів на місяць;
- 5) 3-х разів на тиждень.

74. Згідно наказу МОЗ України № 275 від 15.05.2006 р. санітарний день в аптеках проводиться:

- 1) 1 раз на тиждень;
- 2) 2 рази на місяць;
- 3) 1 раз на рік;
- 4) 1 раз на місяць;
- 5) 1 раз на квартал.

75. Роздрібну реалізацію без використання РРО дозволено здійснювати:

- 1) в аптечному пункті;
- 2) в аптеці в сільській місцевості;
- 3) в аптечному кіоску;
- 4) в центральній районній аптеці;
- 5) в лікарняній бюджетній аптеці.

76. При встановленні ціни індивідуальної лікарської форми не враховується:

- 1) вартість прописаних лікарських засобів;
- 2) вартість розчинника;
- 3) вартість упаковки;
- 4) тариф за виготовлення;
- 5) вартість допоміжних матеріалів.

77. При таксуванні рецепта вартість кожного інгредієнта проставляють:

- 1) на зворотній стороні рецепта;
- 2) в рецептурному журналі;
- 3) ліворуч навпроти його найменування;

- 4) праворуч навпроти його найменування;
- 5) в журналі обліку рецептури.

78. Оптимальними умовами для зберігання гумових виробів є:

- 1) температура 0⁰-20⁰С, вологість не нижче 65%;
- 2) температура 12⁰-20⁰С, вологість 50-65%;
- 3) температура 8⁰-10⁰С, вологість 40%;
- 4) вологість 80%;
- 5) вологість вище 80%.

79. З метою вчасної реалізації лікарських засобів в місцях зберігання їх розташовують з врахуванням:

- 1) дати виготовлення;
- 2) залишкового терміну придатності;
- 3) фармакологічної групи;
- 4) терміну придатності;
- 5) дати останнього переконтролю.

80. Оптимальними умовами для зберігання лікарської рослинної сировини є:

- 1) температура 2-6⁰С, вологість повітря 8%;
- 2) температура 20-25⁰С, вологість повітря 30- 40%;
- 3) температура 18-20⁰С, вологість повітря 60%;
- 4) температура 18-20⁰С, вологість повітря 30-40%;
- 5) температура 18-18⁰С, вологість повітря 50-60%.

7. Підсумковий контроль

Формою підсумкового контролю є залік, який проводиться в усній формі. Робота студентів оцінюється за підсумками виконання основних видів завдань. Якщо студент не відвідував курс лекцій, семінарські заняття і не виконав тестові завдання, а, отже, не набрав необхідної кількості балів, то він, за рішенням кафедри, не допускається до складання заліку.

Перелік питань до заліку з дисципліни «Організація та економіка фармації»

1. Національна лікарська політика (НЛП): головні цілі і пріоритети. Завдання, основні принципи створення, порядок впровадження НЛП в Україні.
2. Вимоги та норми ЄС до фармацевтичної діяльності.
3. Система фармацевтичної інформації. Види та рівні інформації.
4. Сучасні форми інформаційного забезпечення аптечних закладів.
5. Класифікації лікарських засобів у світовій фармацевтичній практиці. Сутність анатоμο-терапевтичній-хімічної (АТХ) – класифікаційної системи.
6. Державний формуляр лікарських засобів. Регіональні та локальні формуляри ЛЗ.
7. Організаційна структура фармацевтичної галузі та її державне регулювання в Україні.
8. Завдання, функції аптек та їх структурних підрозділів. Класифікація аптек.
9. Порядок відкриття аптек та ліцензування їх діяльності.
10. Організаційна структура аптеки. Організація роботи відділів аптеки, їх функції.
11. Матеріальна відповідальність співробітників аптек, її види і документальне оформлення.
12. Порядок організації безрецептурного відпуску ліків в Україні.
13. Порядок організації безрецептурного відпуску ліків в країнах ЄС, СНД та інших країнах світу.
14. Організація рецептурного відпуску лікарських засобів в Україні.
15. Порядок організації рецептурного відпуску ліків у країнах ЄС, СНД та інших країнах світу.

16. Критерії визначення категорій відпуску ЛЗ в Україні та за кордоном.
17. Концепція відповідального самолікування. Організація фармацевтичної опіки. Протоколи провізора (фармацевта).
18. Правила виписування рецептів на лікарські засоби. Види рецептурних бланків.
19. Правила прийому рецептів та відпуску лікарських засобів з аптек. Права та обов'язки провізора з приймання рецептів та відпуску ліків.
20. Категорії амбулаторних хворих, що отримують ліки безкоштовно та з частковою оплатою.
21. Порядок відпуску наркотичних, психотропних лікарських засобів, прекурсорів амбулаторним хворим.
22. Порядок ліцензування діяльності, пов'язаної з обігом наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів.
23. Відповідальність за порушення встановлених правил обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів.
24. Тариф за виготовлення ліків як історична та соціально-економічна категорії. Порядок визначення тарифів за виготовлення лікарських форм
25. Правила таксування різних лікарських прописів. Предметно-кількісний облік лікарських засобів в аптеках.
26. Організація та форми внутрішнього аптечного контролю якості лікарських засобів, облік результатів.
27. Організація вхідного контролю якості лікарських засобів в аптечних закладах, облік результатів.
28. Організація роботи аптеки з товарними запасами. Відділ запасів: завдання, функції, штат.
29. Організація лабораторних і фасувальних робіт в аптеках, їх облік.
30. Належна практика зберігання (Good Storage Practice – GSP).
31. Організація зберігання наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів у аптечних закладах.
32. Належна практика дистрибуції (Good Distribution Practice – GDP).
33. Порядок відкриття, реєстрації і нормативно-правове регулювання діяльності оптової фірми.
34. Поняття зовнішньоекономічної діяльності. Особливості укладання зовнішньоекономічних контрактів (договорів) купівлі-продажу ЛЗ та інших товарів аптечного асортименту
35. Умови поставки згідно з міжнародними правилами ІНКОТЕРМС.
36. Особливості ввезення в Україну ЛЗ та товарів аптечного асортименту. Ліцензування імпорту лікарських засобів.
37. Аптечний склад (база) – завдання, функції, класифікація. Організаційна структура аптечних складів. Вимоги до приміщень, оснащення, персоналу.
38. Господарські засоби аптечних підприємств, їх класифікація
39. Джерела утворення господарських засобів аптек (фармацевтичних фірм).
40. Внутрішньогосподарський (управлінський) облік у аптечних установах, його значення, завдання, вимоги.
41. Надходження товарів та інших матеріальних цінностей до аптек, правила приймання, оприбуткування, облік.
42. Вибуття товарів та інших матеріальних цінностей з аптек, правила обліку.
43. Структура роздрібного товарообігу аптеки, його облік (документація).
44. Структура оптового товарообігу аптеки, його облік (документація).
45. Основні засоби аптек (фармацевтичних фірм), їх класифікація та оцінка вартості.
46. Амортизація основних засобів.
47. Системи оплати праці аптечних працівників.
48. Облік праці і заробітної плати. Порядок нарахування різних видів доплат.

49. Порядок нарахування обов'язкових утримань. Нарухування на заробітну плату.
50. Грошові кошти у структурі оборотних засобів аптеки. Загальні положення обігу коштів, їх облік. Відповідальність і обов'язки касира.
51. Порядок здійснення готівкових розрахунків. Прибуткові та видаткові касові операції.
52. Бухгалтерський облік: характеристика, вимоги, основні принципи, регламентація.
53. Класифікація бухгалтерських рахунків, їх кореспонденція.
54. Структура бухгалтерського балансу, методика його складання. Взаємозв'язок між балансом та господарськими операціями.
55. Інвентаризація товарно-матеріальних цінностей: завдання, строки, види та документальне оформлення результатів.
56. Інвентаризація лікарських засобів, що підлягають предметно-кількісному обліку: порядок проведення, документальне оформлення.
57. Характеристика економічних показників торгово-фінансової діяльності аптечних закладів.
58. Товарообіг аптечних підприємств, його характеристика, зміст, значення як економічного показника.
59. Методики планування товарообігу. Планування нормативу товарних запасів.
60. Торгові накладення: характеристика та чинники, що впливають на їх розмір.
61. Витрати аптек (фармацевтичних фірм), класифікація, характеристика, відображення у обліку.
62. Розрахунок фінансових результатів діяльності аптек: торгових накладень, прибутку, рентабельності. Методика визначення суми прибутку, що підлягає оподаткуванню.
63. Поняття вартості та ціни на ліки. Види цін, їх функції.
64. Структура цін на лікарські засоби промислового виробництва та індивідуального виготовлення.
65. Завдання та методи державного регулювання системи цін на ЛЗ в Україні
66. Порядок державного регулювання цін на лікарські засоби.
67. Методика розрахунку торгових націнок та формування роздрібних цін на готові лікарські засоби та вироби медичного призначення.
68. Оподаткування аптек. Поняття про податки, їх класифікація.
69. Податок з доходу фізичних осіб: податкова база, податкова ставка.
70. Характеристика непрямих податків. Особливості визначення ПДВ при реалізації лікарських засобів та виробів медичного призначення у аптеках та фармацевтичних фірмах.
71. Спрощена система оподаткування, обліку та звітності суб'єктів господарювання.
72. Банківське кредитування: основні принципи, види кредитів, їх призначення.
73. Аудиторська діяльність в Україні. Організація проведення аудиторської перевірки. Документальне оформлення результатів аудиту.
74. Міжнародні програми ВООЗ та державна політика щодо боротьби з обігом незареєстрованих, фальсифікованих, субстандартних препаратів
75. Система співробітництва по фармацевтичним інспекціям PIC/S (Pharmaceutical Inspection Cooperation Scheme).
76. Належна практика закупівель (Good Pharmaceutical Procurement Practice – GPPP).

Процес контролю, основні його етапи. Кожне питання у білеті оцінюється у 20 балів.

Приклад залікового білету

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ
Кафедра фармації, фармакології, медичної, біоорганічної та біологічної хімії

Рівень вищої освіти: *перший (бакалаврський)*

за напрямом підготовки 226 «Фармація, промислова фармація»
галузі знань 22 «Охорона здоров'я»
Дисципліна **Організація та економіка фармації**

ЗАЛКОВИЙ БІЛЕТ № 0

Розкрити питання:

1. Система співробітництва по фармацевтичним інспекціям PIC/S (Pharmaceutical Inspection Cooperation Scheme). **(20 балів)**.
2. Оподаткування аптек. Поняття про податки, їх класифікація **(20 балів)**.
3. Характеристика економічних показників торгово-фінансової діяльності аптечних закладів **(20 балів)**.
4. Належна практика дистрибуції (Good Distribution Practice – GDP) **(20 балів)**.

Затверджено на засіданні кафедри фармації,
фармакології, медичної, біоорганічної та
біологічної хімії

Протокол № _____ від _____ 20__ року

В.о.завідувача кафедри _____ к.біолог.н., доц. Ларичева О.М.

Екзаменатор _____ к.фарм.н., доц. Шмалько О.О.

8. Критерії оцінювання та засоби діагностики результатів навчання

Очна (денна) форма навчання

№	Вид діяльності (завдання)	Критерії оцінювання	Максимальна кількість балів
1	Практичні заняття	24 практичних занять. Максимальна кількість балів на семінарі – 4 (24*4)	96
2	Тестовий контроль знань	250 тестових завдань: 0,2 бали – одна правильна відповідь.	24
3	Залік	В кожному заліковому білеті по 4 питання. Кожне питання оцінюється по 20 балів.	80
	Всього		200

Заочна (денна) форма навчання

№	Вид діяльності (завдання)	Критерії оцінювання	Максимальна кількість балів
1	Практичні заняття	4 практичних занять. Максимальна кількість балів на семінарі – 15 (15*4). 10 балів за конспектування тем.	70
2	Контрольна робота	250 тестових завдань: 0,2 бали – одна правильна відповідь.	50
3	Залік	В кожному екзаменаційному білеті по 4 питання. Кожне питання оцінюється по 20 балів.	80
	Всього		200

Оцінювання результатів навчальної діяльності здобувачів вищої освіти здійснюється з урахуванням індивідуальних особливостей здобувачів вищої освіти і передбачає диференційований підхід в його організації.

Оцінюватися може виконання здобувачами вищої освіти будь-яких навчальних завдань, під час роботи над якими здобувачі вищої освіти демонструють власні знання: розгорнуті і стислі усні відповіді, виступи в дискусіях, вирішення тестових завдань тощо.

При цьому враховується:

- розуміння здобувачами вищої освіти загальних засад етики та деонтології у фармації;
- самостійність мислення;
- використання різних джерел інформації, з розумінням їх особистостей, умінням їх характеризувати і оцінювати;
- правильність і достатність добору фактів для розв'язування поставлених викладачем завдань;
- чіткість і завершеність викладу;
- мовна грамотність.

9. Рекомендовані джерела інформації

9.1. Основні:

1. Конституція України (Стаття 49).

Укази Президента України

2. Указ Президента України "Про Положення про Міністерство охорони здоров'я України" від 13.04.2011 467/2011

3. Указ Президента України «Про заходи щодо поліпшення забезпечення населення лікарськими засобами і виробами медичного призначення, а також підвищення ефективності державного управління у цій сфері» 7 лютого 2003 року №91/2003.

4. Указ Президента України 08.04.2011 від № 440/2011 "Про затвердження Положення про Державну службу України з лікарських засобів"

5. Положення про Державну службу України з контролю за наркотиками Затверджено Указом Президента України від 13 квітня 2011 року № 457/2011

Закони України

6. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» (Статті 2, 3, 4, 5, 3, 14, 17, 18, 19, 20, 21).

7. Закон України від 19 листопада 1992 р. No2801 XII (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1993, № 4, ст.19)

8. Закон України «Про лікарські засоби» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 1996, № 22, ст. 86 із змінами) (Статті 2,3,4,5,13,14,17,18,19,20,21).

9. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» (Статті 7,13,15,16,22,25,26,45,46).

10. Закон України «Про захист населення від інфекційних хвороб» (Статті 10,11,13,18,21).

Постанови Кабінету Міністрів України

11. Постанова Кабінету Міністрів України від 5 вересня 1996р. № 1071»Про порядок закупівлі лікарських засобів закладами та установами охорони здоров'я, що фінансуються з бюджету».

12. Постанова КМ України від 7 травня 2000 р. № 770 „Про затвердження Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів”.

13. Постанова КМ України від 2010 р. № 258 ”Порядок здійснення контролю за обігом наркотичних психотропних лікарських засобів”.

14. Постанова Кабінету Міністрів України від 26 квітня 2003 р. № 610 „Про затвердження Порядку відбору зразків лікарських засобів для державного контролю їх якості”

Накази міністерств і відомств

15. Наказ МОЗ України від 28.10.02 р. № 385 «Про затвердження переліку закладів здоров'я охорони, лікарських, провізорських посад та посад молодших спеціалістів з фармацевтичною освітою у закладах охорони здоров'я».

16. Наказ Державного комітету України з питань регуляторної політики та підприємництва і МОЗ України від 24.09.2010 р. № 723 (із змінами і доповненнями) «Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з виробництва лікарських засобів, оптової, роздрібною торгівлі лікарськими засобами».

17. Наказ МОЗ України від 14 червня 1993. № 275 «Про затвердження Інструкції по санітарно-протиепідемічному режиму аптек».

18. Наказ МОЗ України від 16 березня 1993 р. № 44 «Про організацію зберігання в аптечних установах різних груп лікарських засобів та виробів медичного призначення»

19. Наказ МОЗ України від 29.09.2014 р. № 677 «Про затвердження Порядку контролю якості лікарських засобів під час оптової та роздрібною торгівлі».

20. Наказ МОЗ України від 3 травня 2001 р. № 163 «Вимоги до інформації про застосування лікарського засобу».

21. Наказ МОЗ України від 17 травня 2001 р. № 185 «Критерії визначення категорій відпуску лікарських засобів».

22. Наказ МОЗ України від 20 липня 2005 № 360 (із змінами і доповненнями) Про затвердження Правил виписування рецептів та вимог-замовлень на лікарські засоби і виробів медичного призначення, Порядку відпуску лікарських засобів і виробів медичного призначення з аптек та їх структурних підрозділів,

23. Інструкції про порядок зберігання, обліку та знищення рецептурних бланків та вимог - замовлень

24. Наказ МОЗ від 18.11.2010 р. № 1006 "Про затвердження Положення про реєстр оптово-відпускових цін на лікарські засоби та порядок внесення до нього змін та форми декларації зміни оптово-відпускової ціни на лікарський засіб"

25. Наказ Міністерства охорони здоров'я України 06.12.2010 р. за № 303 «Перелік лікарських засобів, дозволених до застосування в Україні, які відпускаються без рецептів з аптек та їх структурних підрозділів».

26. Наказ Міністерства охорони здоров'я України 25.07.2011 № 435 «План заходів щодо виконання концепції розвитку фармацевтичного сектору галузі охорони здоров'я України на 2011–2020 роки»

27. Наказ міністерства охорони здоров'я України від 13.09.2010 р. № 769 «Концепція розвитку фармацевтичного сектору галузі охорони здоров'я України на 2011–2020»

28. Наказ МОЗ України від 17.10.2012 № 812 «Про затвердження Правил виробництва (виготовлення) та контролю якості лікарських засобів в аптеках»

29. Наказ МОЗ України від 06.07.2012 № 498 „Про затвердження переліку товарів, які мають право придбавати та продавати аптечні заклади та їх структурні підрозділи».

30. Наказ МОЗ України від 29.12.2011 р. № 1000 «Обов'язковий мінімальний асортимент (соціально орієнтованих) лікарських засобів і виробів медичного призначення для аптечних закладів»

31. Наказ МОЗ України від 01.12.2004 р. № 590 «Про затвердження опису зовнішнього сигнального показника аптечного закладу та його структурного підрозділу»

Підручники, посібники, методичні рекомендації

32. Громовик Б.П., Терещук С.І., Чухрай І.Л. Організація та економіка фармації. – Вінниця: НОВА КНИГА. 2009. - 816 с.

33. Немченко А.С., Котвіцька А.А., Панфілова Г.Л. Організація фармацевтичного забезпечення населення: навчальний посібник. – Х.:Авіста -ВЛТ, 2007. - 488 с

9.2. Додаткові:

34. Постанова Кабінету Міністрів України від 26 квітня 2003 р. № 610 „Про затвердження Порядку відбору зразків лікарських засобів для державного контролю їх якості”

35. Постанова КМ України від 20.06.1995 р. № 440 „Порядок одержання дозволу на виробництво, зберігання, транспортування, використання, захоронення, знищення та утилізацію отруйних речовин, у тому числі токсичних промислових відходів, продуктів біотехнології та інших біологічних агентів”

36. Державні будівельні норми України. Будинки і споруди. Заклади охорони здоров'я. ДБН В 2.2 -10 - 2001. Додаток Ф (обов'язковий). Площа приміщень аптечних закладів.

37. Наказ МОЗ України від 10 червня 1997 р. № 177 «Порядок погодження інформації, яка може міститися в рекламі лікарських засобів для дітей і підлітків, та видачу дозволу на рекламування лікарських засобів для дітей і підлітків».

38. Наказ МОЗ України від 31.12.96 р. № 395 „Про затвердження методичних рекомендацій по визначенню вартості виготовлення й фасування лікарських засобів та виробів медичного призначення”.

39. Наказ МОЗ України від 7 вересня 1993 р. № 197 „ Про затвердження Інструкції по приготуванню в аптеках лікарських форм з рідким дисперсійним середовищем”.

40. Наказ МОЗ України від 30.11.2001 р. № 479 «Перелік лікарських засобів вітчизняного та іноземного виробництва, які можуть закуповувати заклади й установи охорони здоров'я, що повністю або частково фінансуються з державного та місцевого бюджетів».

41. Наказ МОЗ України від 12.12.2001 р. № 497 „Порядок заборони (зупинення) та вилучення з обігу лікарських засобів на території України”

42. Наказ МОЗ України від 16 грудня 2003 р. № 584 „Правила зберігання та проведення контролю якості лікарських засобів у лікувально-профілактичних закладах».

9.3. Інформаційні ресурси:

43. http://intranet.tdmu.edu.ua/data/kafedra/internal/index.php?&path=zag_him/metod_r_ozrobky/uk/pharm/prov_pharm/ptn/%CE%F0%E3%E0%ED%B3%F7%ED%E0%20%F5%B3%EC%B3%FF/2%20%EA%F3%F0%F1/

44. http://intranet.tdmu.edu.ua/data/kafedra/internal/index.php?&path=zag_him/lectures_stud/uk/pharm/prov_pharm/ptn/%CE%F0%E3%E0%ED%B3%F7%ED%E0%20%F5%B3%EC%B3%FF/2%20%EA%F3%F0%F1/

45. http://intranet.tdmu.edu.ua/data/kafedra/internal/index.php?&path=zag_him/classes_stud/uk/pharm/prov_pharm/ptn/%CE%F0%E3%E0%ED%B3%F7%ED%E0%20%F5%B3%EC%B3%FF/2%20%EA%F3%F0%F1/